

2007/12752

**Mee blijven doen!**

**Beleidsnota minimabeleid  
gemeente Leidschendam-  
Voorburg**

Periode 2007 - 2010

## **Inhoudsopgave nota minimabeleid 2007 – 2010**

### **Samenvatting en beslispunten**

|           |                                                          |           |
|-----------|----------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1.</b> | <b>Inleiding</b>                                         | <b>7</b>  |
| <b>2.</b> | <b>Minima</b>                                            | <b>8</b>  |
| 2.1       | Visie op minimabeleid                                    | 8         |
| 2.2       | Minima in Leidschendam-Voorburg                          | 8         |
| 2.3       | Relatie minimabeleid en re-integratiebeleid              | 9         |
| <b>3.</b> | <b>Voorgestelde maatregelen minimabeleid 2007 – 2010</b> | <b>10</b> |
| 3.1       | Maatschappelijke effecten                                | 10        |
| 3.2       | Jeugd en jongeren tot 21 jaar                            | 10        |
| 3.3       | Volwassenen jonger dan 65 jaar                           | 15        |
| 3.4       | Ouderen van 65 jaar en ouder                             | 17        |
| 3.5       | Chronisch zieken en gehandicapten                        | 20        |
| 3.6       | Doelgroepen algemeen                                     | 21        |
| <b>4.</b> | <b>Financiële aspecten</b>                               | <b>23</b> |
| 4.1       | Indicatie financiële gevolgen                            | 23        |
| 4.2.      | Financieel kader minimabeleid 2007 – 2010                | 25        |
| <b>5.</b> | <b>Cliëntenparticipatie en inspraak</b>                  | <b>28</b> |
| 5.1       | Cliëntenraad                                             | 28        |
| 5.2       | Inspraakprocedure                                        | 28        |
| <b>6.</b> | <b>Communicatie, meten is weten!</b>                     | <b>29</b> |
| 6.1       | Communicatie                                             | 29        |

### **Bijlagen**

- A. Evaluatie minimabeleid 2003 tot en met 2006
- B. Hoofdpijnen communicatienota minimabeleid
- C. Lijst met gebruikte afkortingen

## Samenvatting en beslispunten

### Inleiding

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in de afgelopen drie jaren een beleid voor de mensen met een laag inkomen gevoerd, dat gebaseerd was op de beleidsnota 'Minimaal niemand aan de kant' die de raad in september 2003 heeft vastgesteld. De gemeenteraadsverkiezingen in 2006 en een aantal externe ontwikkelingen zijn de aanleiding geweest voor de ontwikkeling van een nieuw minimabeleid voor de periode 2007 – 2010. De resultaten van de sociale conferentie van 6 juli 2006 zijn mede bepalend geweest voor de voorbereiding van een beleidsnota over het minimabeleid. De nota heeft als motto meegekregen: 'Mee blijven doen!'

### Wat is armoede en wat is minimabeleid

Armoede in Nederland is een relatief begrip. Wanneer we kijken naar een samenhang tussen de financiële en sociaal-culturele aspecten kunnen we armoede definiëren als *'Armoede = huishoudens waarvan de financiële middelen zo beperkt zijn, dat zij materieel, cultureel en sociaal uitgesloten zijn van de minimaal aanvaardbare levenspatronen in Nederland'*. Het college ziet het beleid voor mensen met een laag inkomen vanuit een bredere visie. Wij spreken dan ook van minimabeleid en niet van armoedebelaid. De doelstellingen van het minimabeleid bereiken een bredere doelgroep, namelijk tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.

Ongeveer 3.200 huishoudens hebben een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Dat is ongeveer 9% van het totaal aantal huishoudens in onze gemeente. Tweederde bestaat uit alleenstaanden en alleenstaande ouders met kinderen. Bijna de helft van de minimahuishoudens kent een niet westerse achtergrond. Het aantal huishoudens van 65 jaar of ouder met een minimuminkomen steekt relatief gunstig af bij het totaal aantal huishoudens. Huishoudens met kinderen kunnen vaak niet aan activiteiten deelnemen, omdat het inkomen niet toereikend is. Het gaat vooral om activiteiten als sport en ontspanning. Deze huishoudens hebben vaak ook hoge kosten voor hun kinderen die (voortgezet) onderwijs volgen.

Uit onderzoeken blijkt dat twee op de vijf huishoudens bewust geen gebruikmaakt van voorzieningen die voor hen bestemd zijn. Daarnaast is er een grote groep die niet op de hoogte is van het bestaan van sociale voorzieningen. De gemeente heeft tussentijds al een aantal maatregelen genomen om de financiële positie van gezinnen met kinderen te verbeteren: bijzondere bijstand voor schoolkosten en computers zijn daar voorbeelden van. Ook het stimuleren van sportbeoefening door jongeren via de Ooievaarspas heeft het college reeds in gang gezet.

Minimabeleid staat niet op zichzelf. Het is ondersteunend en aanvullend aan andere beleidsterreinen zoals het arbeidsre-integratiebeleid, het jeugdbeleid, het integratiebeleid en het WMO-beleid. Er moet vooral een goede samenhang zijn met het re-integratiebeleid, omdat betaald werk de beste weg is om uit armoede en een sociaal isolement te geraken. Een belangrijk deel van de huishoudens met een minimuminkomen heeft (nog) geen uitzicht op arbeid. Voor hen zijn er soms mogelijkheden van sociale activering, gesubsidieerde arbeid of inkomensondersteunende voorzieningen. Daarom is minimabeleid van belang.

### Voorgestelde maatregelen minimabeleid 2007 - 2010

De beleidsnota 'Mee blijven doen: minimabeleid gemeente Leidschendam-Voorburg 2007 – 2010' bevat de voorstellen voor het minimabeleid in de komende jaren. De doelstelling is het bevorderen

van maatschappelijke participatie door het stimuleren van een actieve deelname aan maatschappelijke activiteiten van inwoners van Leidschendam-Voorburg met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Het minimabeleid gaat uit van een doelgroepenbenadering, waarbij de individuele cliënt toch centraal blijft staan. Het beleid richt zich op de volgende doelgroepen: jeugd / jongeren tot 21 jaar; volwassenen jonger dan 65 jaar; ouderen van 65 jaar en ouder; chronisch zieken en gehandicapten; doelgroepen algemeen.

#### *Jeugd en jongeren tot 21 jaar*

Jeugd en jongeren zijn een belangrijke doelgroep in het minimabeleid. Veel jongeren worden geconfronteerd met schulden. Jongeren die in armoede opgroeien hebben vaak minder goede prestaties op school. Zij worden geconfronteerd met achterstanden in vrijetijdsbesteding, belemmeringen om aan het werk te komen et cetera. Het minimabeleid zet daarom in om de achterstanden van jongeren in te lopen en te bevorderen dat zij actief aan de samenleving deelnemen. Het college stelt voor om de bijzondere bijstand voor de bijkomende schoolkosten te handhaven en als doelstelling neer te zetten dat jaarlijks 10% extra van de beoogde doelgroep gebruik gaat maken van deze voorziening. Eind 2010 moet ten minste 50% van de gezinnen met kinderen op het basis- en voortgezet onderwijs gebruikmaken van de bijstand in schoolkosten. Daarnaast wil het college de bijstandsverlening voor een computer stimuleren, zodat jaarlijks meer gezinnen met kinderen in het voortgezet onderwijs bijzondere bijstand voor een computer ontvangen. Als extra voorziening stelt het college voor om bijzondere bijstand voor een internetaansluiting mogelijk te maken. Wanneer jongeren een goede startkwalificatie hebben en een schoolopleiding hebben afgerond is integratie op de arbeidsmarkt voor hen beter te bereiken. Het college wil daarom schooluitval voorkomen. In samenwerking met de afdeling JOS zal SZ een onderzoek doen naar de omvang van schooluitval en het ontbreken van een startkwalificatie.

Vrijetijdsbesteding en sportbeoefening zijn voor jongeren van eminent belang om mee te kunnen doen aan de samenleving. Het college wil daarom sportbeoefening met gebruik van de Ooievaarspas stimuleren. Een actie om de sportverenigingen te stimuleren zich aan te sluiten bij de Ooievaarspasregeling is reeds in gang gezet. Jongeren die lid willen worden van een sportvereniging krijgen 50% korting op de verenigingscontributie. Daarnaast wil het college het sporten door jongeren stimuleren door het mogelijk te maken dat bijzondere bijstand wordt verleend in de eerste aanschaf van benodigdheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding. Deelname aan de samenleving betekent onder meer ook het doen van vrijwilligerswerk. Er zijn weinig jongeren die vrijwilligerswerk doen, waardoor organisaties die op vrijwilligerswerk steunen sterk vergrijzen. Het college stelt voor om het mogelijk te maken dat jongeren tot 21 jaar, die door medische, psychische en sociale omstandigheden ontheven zijn van de arbeidsplicht een vergoeding krijgen als zij vrijwilligerswerk gaan doen. Door wijziging van de beleidsregels die horen bij de Re-integratieverordening zullen wij een vergoeding mogelijk maken die wat betreft de hoogte gelijk is aan het bedrag dat op grond van de WWB vrijgelaten wordt bij de beoordeling van het recht op bijstand.

Jongeren hebben ook weinig inkomen en veel jongeren worden geconfronteerd met schulden. Het college wil de schuldenproblematiek van jongeren in de kiem aanpakken door een aantal preventieve maatregelen te treffen die speciaal voor jongeren ingesteld worden. In 2007 zullen aan alle onderwijsvormen in de gemeenten speciaal toegeruste cursussen over omgaan met geld gegeven worden. Voor niet-schoolgaande jongeren worden die cursussen in de wijkcentra aangeboden. De kosten kunnen ten laste gebracht worden van de Tijdelijke stimuleringsregeling

intensivering schuldhulpverlening. Zelfstandig wonende jongeren zullen gericht informatie ontvangen over de mogelijkheden van kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten.

#### *Volwassenen jonger dan 65 jaar*

Categoriale bijzondere bijstand voor mensen jonger dan 65 jaar is niet mogelijk. Wel kan de gemeente in aanvulling op het inkomen met maatwerk individuele huishoudens ondersteunen. Daarbij kan de gemeente ook bepaalde doelgroepen benaderen. Om te voorkomen dat mensen die een inkomen hebben hoger dan 110% van de toepasselijke bijstandsnorm geconfronteerd worden met een (grote) armoedeval, gebruikt het college een 'glijdende schaal'. Dat houdt een draagkrachtbeginsel in, waarbij 35% van het inkomen boven 110% als draagkracht aangemerkt wordt (en 50% als het inkomen hoger is dan 140% van de bijstandsnorm). Daardoor kunnen mensen met een hoger inkomen vaak toch nog voor een (gedeeltelijke) bijdrage in aanmerking komen.

Het blijkt dat in ons land ongeveer 1 miljoen mensen niet of nauwelijks kunnen lezen of schrijven. Ook mensen met een minimuminkomen hebben te maken met analfabetisme en laaggeletterdheid. Voor mensen die ontheven zijn van de arbeidsverplichting stelt het college zich ten doel analfabetisme en laaggeletterdheid tegen te gaan. De kosten van alfabetisering van volwassenen vallen onder de Wet Educatie Beroepsonderwijs. SZ en JOS zullen in samenspraak aandacht besteden aan deze doelgroep en hen informeren over de cursusmogelijkheden.

Net als dit voor jongeren geldt is het wegnemen van financiële drempels voor deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten voor volwassenen jonger dan 65 jaar onderdeel van het minimabeleid. Maatschappelijke participatie kan onder meer bevorderd worden door het lidmaatschap van verenigingen met gebruikmaking van de Ooievaarspas. Wij willen het gebruik van de Ooievaarspas voor dat doel stimuleren. Ongeveer 2.120 volwassenen maken nu gebruik van de Ooievaarspas. Wij willen dat aantal in 2010 verhoogd hebben tot 2.825. Daarnaast hebben wij overwogen om ook voor deze doelgroep bijzondere bijstand mogelijk te maken voor de eerste aanschaf van de benodigdheden voor sport, culturele activiteiten of vrijetijdsbesteding. Vanwege financiële redenen die wij in hoofdstuk 4 toelichten zien wij daar vooralsnog van af. Wij zien het verrichten van vrijwilligerswerk ook als mogelijkheid om maatschappelijke participatie te bevorderen. Net als wij dat voor jongeren mogelijk willen maken, stellen wij voor om voor volwassenen jonger dan 65 jaar die ontheven zijn van de arbeidsplicht een vrijwilligersvergoeding mogelijk te maken die gelijk is aan het bedrag dat op grond van de WWB vrijgelaten wordt. Wij zullen daartoe de beleidsregels behorende bij de Re-integratieverordening aanpassen.

Uit de cijfers van PLANgroep blijkt dat voor mensen jonger dan 65 jaar het hebben van schulden een belemmering is om aan de maatschappij deel te nemen. Bij het minimabeleid willen wij de focus vooral leggen op preventie, het voorkomen van een problematische schuldensituatie. Daartoe zullen wij in de komende periode cursussen over omgaan met geld organiseren voor deze doelgroepen. Deze cursussen worden in de wijkcentra aangeboden. Daarnaast organiseert het college workshops voor belangenorganisaties zodat medewerkers van die organisaties schuldsituaties bij hun achterban leren herkennen en daardoor een goede verwijfsfunctie kunnen vervullen.

#### *Ouderen van 65 jaar en ouder*

De inkomenspositie van ouderen is de laatste jaren door allerlei maatregelen (ouderenaftrek en aanvullende ouderenaftrek) verbeterd. Toch is voor deze doelgroep minimabeleid noodzakelijk

omdat er ouderen zijn die moeilijk kunnen rondkomen met hun inkomen. Te denken valt aan ouderen met een onvolledige AOW uitkering of slechts een klein aanvullend pensioen. Ouderen hebben doorgaans niet de mogelijkheid om door inkomensverbetering iets aan hun inkomenspositie te doen. Het blijkt dat veel ouderen niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden van sociale voorzieningen. Het college zet veel in om het niet-gebruik onder ouderen tegen te gaan, onder andere door het gebruik van de Ooievaarspas te promoten en mensen met een onvolledige AOW-uitkering te wijzen op de mogelijkheden van aanvullende bijstand en de categoriale bijzondere bijstand. Het tegengaan van analfabetisme en laaggeletterdheid onder ouderen zullen SZ en JOS aanpakken op de wijze zoals dat ook voor volwassenen jonger dan 65 jaar is voorgesteld.

In 2006 hebben reeds 415 mensen van 65 jaar en ouder de Ooievaarspas ontvangen. Toch blijft een grote groep ouderen nog achter als het gaat om deelname aan de samenleving. Het college neemt zich voor om de financiële drempels voor deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten zoveel mogelijk weg te nemen. Het gebruik van de Ooievaarspas is een van die middelen. Het college wil het gebruik van de Ooievaarspas zodanig stimuleren dat eind 2010 ongeveer 550 passen jaarlijks aan ouderen uitgereikt worden. Het college heeft overwogen om ook voor deze doelgroep bijzondere bijstand voor de eerste aanschaf van benodigdheden voor sport, recreatie en culturele activiteiten mogelijk te maken. Vanwege financiële redenen ziet het college daar nu van af. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 35% van de ouderen vrijwilligerswerk doet of wil doen. Vrijwilligerswerk is ook voor ouderen een mogelijkheid om te blijven deelnemen aan de samenleving. Het college heeft overwogen om ook voor de ouderen een vrijwilligersvergoeding mogelijk te maken die wat de hoogte ervan gelijk zou moeten zijn aan die welke wij voor jongeren en volwassenen jonger dan 65 jaar zullen invoeren. De vrijwilligersvergoeding voor mensen van 65 jaar en ouder kan niet uit het werkdeel van de WWB betaald worden, maar zou ten laste komen van het budget voor het minimabeleid. Vanwege budgettaire redenen ziet het college vooralsnog van het invoeren van een vrijwilligersvergoeding voor ouderen af.

Steeds meer ouderen hebben te maken met schuldenproblemen. Hun aantal in het totaal van schuldhelpverlening neemt procentueel toe. Het college biedt niet alleen hulp in de oplossing van schuldenproblemen voor deze doelgroep, maar wil ook voor hen het volgen van preventieve cursussen omgaan met geld mogelijk maken. Uit overleg met de Stichting Seniorenbelangen is onder meer gebleken dat het verrichten van huisbezoeken aan ouderen kan helpen om de problemen van deze doelgroep beter in beeld te krijgen en aan oplossingen te werken. De kosten van deze activiteiten kunnen ten laste komen van de meergenoemde Tijdelijke stimuleringsregeling intensivering schuldhelpverlening.

Categoriale bijzondere bijstand aan mensen van 65 jaar en ouder is onder de huidige wetgeving reeds mogelijk. Het college wil de categoriale bijstand aan ouderen voortzetten, maar daarin wel een aantal wijzigingen aanbrengen. Categoriale bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en voor abonnementen (bijvoorbeeld telefoon of krant) wordt niet meer aan elke persoon in het huishouden apart verstrekt. Deze voorzieningen zullen in het vervolg aan het huishouden als geheel verstrekt worden. Het gehele huishouden profiteert immers van de verstrekking. Het college stelt vervolgens voor om de categoriale bijzondere bijstand voor culturele activiteiten en sport af te schaffen. Deze kosten kunnen met gebruik van de Ooievaarspas gereduceerd worden.

*Chronisch zieken en gehandicapten*

Het rijk stelde in 2004 eenmalig middelen beschikbaar voor categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen. De gemeente heeft deze regeling over 2004 en 2005 uitgevoerd. Categoriale bijzondere bijstand voor deze doelgroepen is in de wet nu verankerd. De middelen moeten echter gevonden worden in het beschikbare budget voor het minimabeleid. Het college stelt voor om structureel categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten in te voeren voor mensen die: langer dan een jaar gebruikmaken van thuiszorg; een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben van 80-100%; een voorziening op grond van de vroegere WVG hebben; of een invalidenparkeerkaart hebben. De hoogte van de vergoeding blijft gehandhaafd op € 250. Aan huishoudens wordt 1½ maal deze dit bedrag verstrekt. De doelgroep ouderen van 65 jaar en ouder wordt hiervan uitgesloten, omdat zij reeds gebruik kunnen maken van de andere mogelijkheden van categoriale bijzondere bijstand en op grond van de geformuleerde criteria ook op die wijze al onder de doelgroep kunnen vallen.

#### *Doelgroepen algemeen*

Het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg heeft in de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd aan de verlichting van de problematiek van de inwoners van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het college stelt voor om het fonds in zijn huidige omvang te handhaven en ook de gemeentelijke bijdrage aan het fonds te handhaven op thans € 10.300 (jaarlijks met 1,5% te indexeren). De raad heeft besloten dat het Instituut Sociaal Raadslieden structureel wordt voortgezet en dat de capaciteit wordt uitgebreid. Huisvesting zal gerealiseerd worden bij WOIJ aan de Van Royenstraat 2 te Voorburg en bij het CWI Vliethorstaan de Duindoorn 30a in Leidschendam. De overeenkomsten met het ISR van de gemeente Den Haag worden vooralsnog voor twee jaar aangegaan. Voor de jaren daarna zal worden bezien of onze gemeente deze voorziening in samenwerking met de gemeenten Rijswijk en Wassenaar zelf kan inrichten.

Het college vindt het noodzakelijk dat periodiek de resultaten van het ingezette minimabeleid gemeten worden. Daarmee kan duidelijk worden of de gestelde doelen bereikt worden. Het college stelt voor om daartoe eenmaal per twee jaar onderzoeken in de vorm van een Armoedemonitor en een Minima-Effect-Rapportage te doen houden.

#### **Financiële aspecten**

Hoofdstuk 4 van de beleidsnota gaat in op de financiële aspecten. In de eerste paragraaf worden de financiële gevolgen van de gepresenteerde beleidsvoorstellen in kaart gebracht. Voor de exacte formulering van die voorstellen met hun consequenties verwijzen wij naar dat hoofdstuk. Het uitgangspunt van de voorstellen is, dat waar nieuw beleid voorgesteld wordt 'oud beleid' wordt ingeleverd en dat reeds bestaande voorzieningen met de huidige beschikbare budgetten worden voortgezet. Waar aanpassingen in de budgetten worden voorgesteld, worden die gedekt met het positieve exploitatietekort op het inkomensdeel WWB.

In de tweede paragraaf van hoofdstuk 4 wordt het financiële kader voor het minimabeleid in de periode 2007 – 2010 geschetst. Gelet op de financiële beperkingen die het college bij de Voorjaarsnota 2007 gesteld heeft, kunnen de voorgestelde maatregelen niet anders dan budgettair neutraal ingevoerd worden, rekening houdend met de aangegeven aanpassingen in de budgetten die bij de Voorjaarsnota inclusief dekking gepresenteerd worden. Aangezien op een aantal onderdelen van het huidige minimabeleid een vermindering van budgetten gerealiseerd kan worden, is het toch mogelijk om een aantal voorstellen van nieuw beleid binnen het huidige financiële kader te doen. Deze voorstellen zijn weergegeven in de tabellen in hoofdstuk 4.2.

### **Cliëntenparticipatie, inspraak en communicatie**

De cliëntenraad heeft op grond van de Verordening Cliëntenparticipatie het recht om over beleidsvoorstellen van het college aan de raad advies uit te brengen. Het college heeft met de cliëntenraad besproken de beleidsnota in een aparte sessie te bespreken. De cliëntenraad zal zijn bevindingen rechtstreeks aan de gemeenteraad kenbaar maken. Aangezien de kaders van het minimabeleid voor 2007 – 2010 reeds door de gemeenteraad zijn aangeduid, is het niet noodzakelijk dat over de beleidsnota minimabeleid een formele inspraakronde op grond van de Inspraakverordening georganiseerd wordt

Het college vindt dat communicatie over het minimabeleid van eminent belang is. Het tegengaan van het niet-gebruik wordt het speerpunt van de hoofdlijnen van de communicatie. Hoofdstuk 6 geeft in samengevatte vorm de hoofdlijnen van een notitie communicatiebeleid weer. Die hoofdlijnen zelf zijn als bijlage bij de beleidsnota gevoegd. Het college zal de hoofdlijnen van communicatie in een communicatieplan verder uitwerken.

### **Beslispunten**

Op basis van de beleidsnota 'Mee blijven doen: Minimabeleid gemeente Leidschendam-Voorburg 2007 – 2010' stelt het college aan de raad het volgende voor:

- A. de beleidsnota 'Mee blijven doen!': minimabeleid gemeente Leidschendam-Voorburg 2007 – 2010' integraal vast te stellen;
- B. het minimabeleid voor de periode 2007 – 2010 in te richten overeenkomstig de maatregelen zoals voorgesteld in hoofdstuk 3 van de beleidsnota;
- C. de beleidsvoorstellen vast te stellen met de daaraan verbonden financiële gevolgen, zoals geschetst in hoofdstuk 4.1 van de beleidsnota;
- D. het financieel kader voor het minimabeleid voor de periode 2007 – 2010 vast te stellen overeenkomstig de tabellen in hoofdstuk 4.2 van de beleidsnota;
- E. voor de uitvoering van het beleid bijzondere bijstand en het minimabeleid het totale budget voor 2007 vast te stellen op € 1.716.351;
- F. het college te verzoeken om de uitgangspunten van het minimabeleid voor de periode 2007 – 2010 en de hoofdlijnen van het communicatiebeleid uit te werken in door haar vast te stellen beleidsregels en een communicatieplan.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

A. Thijssen  
secretaris

mr.drs. B.J. Bruins  
wnd. burgemeester

## 1. Inleiding

In de periode 2004-2006 is de uitvoering van het gemeentelijke minimabeleid van Leidschendam-Voorburg bepaald door de beleidsnota 'Minimaal niemand aan de kant', welke in september 2003 door de raad was vastgesteld. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 is er een nieuwe raadsperiode aangebroken. Tegelijkertijd is er sprake van nieuwe externe ontwikkelingen. Die hebben aanleiding gevormd voor de periode 2007 tot en met 2010 een nieuwe nota minimabeleid te ontwikkelen en aan de raad te presenteren. Deze nota ligt nu voor u.

Bij deze nieuwe beleidsnota hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van de resultaten van de tweede sociale conferentie die op 6 juli 2006 door de raad is georganiseerd en waaraan door een groot aantal groeperingen is deelgenomen. De raad besloot in zijn vergadering van 14 november 2006 een groot aantal aanbevelingen van de conferentie over te nemen en deze tot kaders van een nieuw minimabeleid te bestemmen. Op grond van de door de raad vastgestelde kaders leggen wij u nu een aantal verder uitgewerkte en nieuwe beleidsvoorstellen voor.

## 2. Minima

### 2.1 VISIE OP MINIMABELEID

Het motto van deze beleidsnota Minimabeleid is 'Mee blijven doen!'. Daarmee drukken wij kort en krachtig uit waar het ons om gaat. Namelijk dat niemand in onze gemeente aan de kant hoeft te blijven staan, vanwege onvoldoende inkomen, gezondheid of andere sociaal-culturele omstandigheden. In Nederland kennen we gelukkig relatieve armoede: mensen kunnen wel de fysieke levensbehoeften vervullen, maar blijven achter bij het gemiddelde welvaartspeil van de samenleving. Door de financiële situatie zijn mensen niet in staat om op voldoende wijze alle sociale en culturele levensbehoeften te vervullen die maatschappelijk als normaal en noodzakelijk worden beschouwd. Niemand mag in een sociaal isolement raken. Een goede definitie van armoede vanuit dit perspectief bezien is daarom de volgende:

*Armoede = huishoudens waarvan de financiële middelen zo beperkt zijn, dat zij materieel, cultureel en sociaal uitgesloten zijn van de minimaal aanvaardbare levenspatronen in Nederland.<sup>1</sup>*

Deze definitie gaat uit van een samenhang tussen de financiële en sociaal-culturele aspecten waarbij de financiële situatie van betrokkenen het uitgangspunt vormt. Wij zien het beleid voor mensen met een laag inkomen in een bredere visie dan uitsluitend vanuit het armoedebegrip. Beleidsmatig gebruikt de rijksoverheid het niveau van de bijstandsnormen als 'armoedegrens'. De doelstellingen van ons beleid bereiken een bredere doelgroep, namelijk tot 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm. Wij spreken daarom niet van 'armoedebeleid' maar van 'minimabeleid'.

### 2.2 MINIMA IN LEIDSCHEIDAM-VOORBURG

In 2006 hebben wij drie onderzoeken naar de omvang van de doelgroep voor sociale voorzieningen, het gebruik van die voorzieningen en vooral ook het niet-gebruik ervan later verrichten. Uit het onderzoek naar de Armoedemonitor is gebleken dat liefst 3200 huishoudens in onze gemeente een inkomen hebben van ten hoogste 110 % van de bijstandsnorm. Dat is ca. 9 % van het totale aantal huishoudens in onze gemeente. Een verontrustend feit is dat van deze huishoudens bijna tweederde bestaat uit alleenstaanden of alleenstaande ouders met kinderen. Zorgen baart ook het feit dat liefst 2045 kinderen en jongeren tot 18 jaar opgroeien in een huishouden met een inkomen van 110% van de bijstandsnorm. Een relatief groot deel van deze huishoudens kent een niet-westerse achtergrond. Het minimabeleid zal zich in onze ogen daarom vooral op de inkomenspositie van gezinnen met opgroeiende en schoolgaande kinderen moeten richten, met speciale aandacht voor huishoudens met taal- en culturele achterstanden. Relatief gunstig daarentegen is het aantal huishoudens boven de 65 jaar dat in onze gemeente van een minimuminkomen moet leven. Maar omdat onder de ouderen ook veel verborgen armoede heerst en ouderen bovendien meer met (chronische) gezondheidsproblemen en fysieke gebreken te maken hebben, zal het minimabeleid ook aan deze doelgroep aandacht moeten schenken.

---

<sup>1</sup> Ontleend aan de Nota Armoedebeleid van de Gemeente Zundert, mei 2006.

Uit de onderzoeken leiden wij een algemene lijn af waar het gaat om de financiële positie van de doelgroepen van ons minimabeleid. Huishoudens jonger dan 65 jaar kunnen vaker niet aan bepaalde activiteiten deelnemen, omdat het inkomen niet toereikend is. Met name ongeveer 70% van het totaal huishoudens met kinderen hebben daarmee te kampen. Vooral het niet kunnen deelnemen aan sport wordt als een knelpunt ervaren. Daarnaast verkeren deze huishoudens ook in een financiële achterstandspositie, omdat zij geconfronteerd worden met allerlei kosten die te maken hebben met het volgen van onderwijs. Kosten die niet op een of andere manier, bijvoorbeeld via studiefinanciering of tegemoetkoming in de studiekosten, afdoende gecompenseerd worden. Met de Ooievaarspas en de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering biedt de gemeente Leidschendam-Voorburg twee regelingen aan die voor alle huishoudens die tot de doelgroep van het voorzieningenbeleid behoren voordeel opleveren. Met name de verhoging van de korting die mensen krijgen als ze gebruikmaken van de Ooievaarspas (was eerst 20%-30%, is nu 50%) heeft bijgedragen aan een positieve koopkrachtontwikkeling.

Door de onderzoeken hebben wij nu een goed inzicht in de omvang van de doelgroepen voor de sociale voorzieningen en de mate waarin die door de doelgroepen gebruikt worden. Zowel uit de Armoedemonitor als het onderzoek van het NIBUD naar het niet-gebruik blijkt, dat twee op de vijf huishoudens bewust geen gebruikmaakt van de voorzieningen, terwijl ze daar wel recht op hebben. Een veel groter percentage maakt echter niet gebruik van allerlei regelingen, omdat men daarvan helemaal niet op de hoogte is. Met name dit laatste gegeven trekken wij ons aan. Wij zijn dan ook reeds bezig forse inzet te plegen om het niet-gebruik van de sociale voorzieningen te verminderen. Wij hebben naar aanleiding van de beide onderzoeken die het NIBUD heeft verricht tussentijds reeds een aantal extra inspanningen verricht in het bijzondere bijstandsbeleid. Zo hebben wij de mogelijkheid geschapen om bijzondere bijstand te verlenen in schoolkosten voor kinderen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs en ook in de aanschafkosten van een computer voor kinderen in het voortgezet onderwijs. Om de deelname aan sport onder jongeren te stimuleren hebben wij een campagne onder de sportverenigingen in onze gemeente gehouden om de verenigingen te laten deelnemen aan de Ooievaarspas, zodat het lidmaatschap van die verenigingen ook voor mensen met een laag inkomen betaalbaar wordt.

## **2.3 RELATIE MINIMABELEID EN RE-INTEGRATIEBELEID**

Minimabeleid is noodzakelijk beleid, maar kan niet op zichzelf staan. Het moet aanvullend en ondersteunend zijn aan andere beleidsterreinen zoals het arbeidsre-integratiebeleid, het jeugdbeleid, het integratiebeleid en het WMO-beleid. Met name de afstemming met het arbeidsre-integratiebeleid is van belang. Betaald werk is immers de beste weg om uit armoede en om uit sociaal isolement te geraken. Er moet daarom een goede samenhang zijn met het re-integratiebeleid. Werk moet lonen. Het minimabeleid is er onder andere op gericht om de armoedeval (zoveel) mogelijk tegen te gaan. Alle werkgerelateerde kosten worden daarom vergoed en betaald uit het werkdeel van de WWB.

Hoewel betaald werk de kansen op armoede en sociale uitsluiting vermindert, is tegelijkertijd duidelijk dat (voltijds) werk (op korte termijn) niet voor iedereen haalbaar is. Een belangrijk deel van de huishoudens met een inkomen op minimaniveau heeft daardoor (nog geen) uitzicht op een hoger inkomen. Voor diegenen die geen uitzicht hebben op betaald werk, zijn er soms mogelijkheden voor vormen van sociale activering met behoud van uitkering of gesubsidieerde arbeid met eventuele aanvullende vergoedingen. Indien ook dat geen optie is, zijn inkomensondersteunende maatregelen

op zijn plaats, teneinde maatschappelijke uitsluiting te voorkomen. Daarom is minimabeleid van belang

### **3. Voorgestelde maatregelen minimabeleid 2007 – 2010**

In dit hoofdstuk worden de voorgestelde maatregelen beschreven van het minimabeleid 2007 – 2010. De maatregelen worden op hoofdlijnen beschreven. De concrete uitwerking van het minimabeleid zal door ons in beleidsregels worden verwerkt. Met de voorgestelde maatregelen bouwen we

voort op het huidige minimabeleid. Bovendien doen wij voorstellen voor nieuw beleid. Voor een deel sluiten zij aan bij de kaders die naar aanleiding van de sociale conferentie door de raad in november 2006 zijn vastgesteld. Wij formuleren de gewenste resultaten bij de verschillende maatregelen zoveel mogelijk in concrete termen.

#### **3.1 MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN**

De doelstelling van het minimabeleid is het bevorderen van maatschappelijke participatie door het stimuleren van een actieve deelname aan maatschappelijke activiteiten van inwoners van Leidschendam-Voorburg met een inkomen van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.

Om de doelstelling te bereiken zal de gemeente:

- mensen voor wie dat mogelijk is reïntegreren, zodat zij uit het sociale en financiële isolement komen en weer in de eigen inkomensbehoefte kunnen voorzien;
- (financiële) voorzieningen verstrekken aan mensen met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm voor wie de arbeidsmarkt (nog) niet in het bereik ligt;
- het gebruik van de regelingen stimuleren door actieve benadering en voorlichting.

Doelgroepen:

Om de middelen effectief in te zetten zullen wij een doelgroepenbeleid voeren. Hiermee wordt een met elkaar samenhangend instrumentarium beoogd. Het minimabeleid 2007-2010 zal zich richten op de volgende doelgroepen.

- jeugd/jongeren tot 21 jaar;
- volwassenen < 65 jaar;
- ouderen > 65 jaar;
- chronisch zieken en gehandicapten;
- doelgroepen algemeen.

#### **3.2 JEUGD EN JONGEREN TOT 21 JAAR**

Uit onderzoek is gebleken dat 2045 jongeren (jonger dan 18 jaar) in Leidschendam-Voorburg wonen in een huishouden met een inkomen van 110% van de bijstandsnorm<sup>2</sup>. Financiële armoede kan voor deze jongeren een belemmering vormen om te participeren in de samenleving. Uit onderzoek blijkt ook dat jongeren die in armoede opgroeien, daarvan negatieve gevolgen ondervinden. Dit is merkbaar in de prestaties op school, in hun vrijetijdsbesteding en in de toetreding tot de arbeidsmarkt. Doordat ze niet kunnen deelnemen aan schoolreisjes en sportactiviteiten vallen ze buiten de groep. De schoolcarrière kan onder druk komen te staan en daarmee ook de kansen op een startkwalificatie en de toekomstige mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Armoede werkt achterstand in de hand en de kans dat armoede zich ook in de volgende generatie voortzet

---

<sup>2</sup> In dit onderzoek is een vermogenstoets buiten beschouwing gelaten.

(overerving) is daardoor groot. Het is van essentieel belang dat deze jongeren kansen geboden worden zodat ze voldoende kunnen participeren in de samenleving om in de eigen toekomst te investeren. Om hieraan bij te dragen dient direct of via hun ouders hulp en steun geboden te worden zodat ze hun mogelijkheden kunnen vergroten.

Het huidige minimabeleid voorziet in een aantal instrumenten voor deze doelgroep die wij voort willen zetten. Daarbij achten wij ook nieuwe instrumenten noodzakelijk. De voorstellen worden per aandachtsgebied behandeld.

### 3.2.1 instrumenten gericht op aandachtsgebied onderwijs

Voor het aandachtsgebied onderwijs hebben wij een aantal (sub) doelstellingen.

De eerste (sub)doelstelling is het wegnemen van financiële drempels voor een volwaardige deelname aan het onderwijs voor leerlingen tot 18 jaar die basis- of voortgezet onderwijs volgen. In het huidige minimabeleid is de focus op deze groep reeds gelegd. Dit heeft in een aantal regelingen geresulteerd. Deze regelingen willen wij in het nieuwe minimabeleid voortzetten. Het beoogde doel is: voor meer kinderen die tot de doelgroep behoren de financiële drempels weg te nemen, en dat meer kinderen beschikken over een computer.

|   | Regeling                                         | Doelgroep                                         | Bereik 2006 | Beoogd bereik van 2007-2010                                  |
|---|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------|--------------------------------------------------------------|
| 1 | Bijzondere bijstand voor bijkomende schoolkosten | Kinderen op het basis- en voortgezet onderwijs    | 17%         | 2007 25%<br>2008 35%<br>2009 45%<br>2010 50%                 |
| 2 | Bijzondere bijstand voor een computer            | Gezinnen met kinderen in het voortgezet onderwijs | 55 gezinnen | 2007 63 gez.<br>2008 71 gez.<br>2009 79 gez.<br>2010 87 gez. |

Over bijzondere bijstand voor bijkomende schoolkosten dient het volgende te worden vermeld. In het regeerakkoord van CDA, PvdA en ChristenUnie van februari 2007 (verder te noemen regeerakkoord) is opgenomen dat schoolboeken voor het voortgezet onderwijs gratis worden. Een dergelijke maatregel zal positieve gevolgen hebben voor alle gezinnen met schoolgaande kinderen. Het is echter nog niet te overzien hoe het regeringsbeleid er precies uit komt te zien en wanneer dit ingevoerd wordt. Gratis schoolboeken betekenen evenwel niet dat onderwijs voor ouders geheel kosteloos wordt. Zaken die meerdere jaren meegaan moeten ouders nog steeds zelf betalen, zoals: rekenmachine, gymkleding, gereedschap, beschermende kleding/bril et cetera. Ook blijft de "vrijwillige" bijdrage voor zaken zoals kluisjes, pasjes, excursies en werkweken bestaan. Het gratis worden van de schoolboeken is dus niet van invloed op de bijzondere bijstand voor bijkomende schoolkosten. Daarom handhaven wij deze regeling.

Voor bijzondere bijstand voor de aanschaf van een computer zijn de volgende nieuwe keuzes te maken.

1. uitbreiding van de mogelijkheid voor bijzondere bijstand door loslaten van de eis voortgezet onderwijs;
2. bijzondere bijstand volledig als gift toekennen;

### 3. tegemoetkoming in de kosten van internet.

Computers zijn voor schoolgaande kinderen een basisvoorwaarde om mee te komen op school en om mee te doen in de maatschappij. Scholen gaan er in de praktijk vanuit dat scholieren thuis de beschikking hebben over een computer. Dit geldt vooral voor kinderen die in het voorgezet onderwijs zitten. Voor deze groep is de toegang tot de digitale snelweg onontbeerlijk. Voor kinderen van de basisschool geldt dat in mindere mate. Daarom stellen wij voor om de doelgroep niet uit te breiden, maar wel de kosten van internet in het pakket op te nemen.

Om de armoedeval te beperken willen wij voor de kosten van een computer niet als gift verstrekken, maar op basis van een renteloze lening, zoals nu al het geval is.

#### Nieuw instrument: jaarlijks een tegemoetkoming in de kosten van internet

Een tweede (sub) doelstelling is het voorkomen van schooluitval en bevorderen van het behalen van een startkwalificatie. Het huidige minimabeleid kent hiervoor geen regelingen. De afdeling Sociale Zaken zal in 2007 samen met de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport (JOS) een onderzoek verrichten naar de omvang van schooluitval en de omvang van de groep zonder startkwalificatie. Afhankelijk van het resultaat zullen hiervoor vanaf 2008 instrumenten worden ingezet.

De derde (sub) doelstelling is het bevorderen van het gebruik van peuterspeelzalen waardoor de overgang naar de basisschool gemakkelijker wordt, een eventuele taalachterstand verkleind wordt en de sociale vaardigheden worden vergroot. In 2007 willen we onderzoek doen naar het (niet) gebruik van peuterspeelzalen en naar de eventuele oorzaak van niet gebruik (welke belemmeringen zijn er) en naar de aanwezige capaciteit. Ook dit onderzoek zal door de afdelingen Sociale Zaken en JOS worden verricht.

#### 3.2.2 Instrumenten gericht op aandachtsgebied sport/ vrije tijdsbesteding/ culturele activiteiten

De (sub) doelstelling voor het aandachtsgebied sport / vrijetijdsbesteding / culturele activiteiten is het wegnemen van financiële drempels voor deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten. In het huidige minimabeleid wordt hiervoor de Ooievaarspas verstrekt. Met deze pas kan korting worden verkregen voor sport, vrije tijdsbesteding en culturele activiteiten. Participeren in sportieve en culturele activiteiten geven kinderen meer kansen om zich te ontplooien en hun sociale vaardigheden te vergroten. Daarom willen we deze regeling voortzetten. Er zijn nu slechts 8 van de 65 sportverenigingen aangesloten bij de Ooievaarspas. We willen vanaf 2007 bereiken dat meer sportclubs zich aansluiten. In 2008 worden de verdere uitbreidingsmogelijkheden onderzocht voor vrijetijdsbesteding en culturele activiteiten. Nu maken 1.152 jongeren gebruik van de Ooievaarspas. Wij streven ernaar dat er meer jongeren gebruik gaan maken van de pas.

|   | Regeling     | Doelgroep                                                                  | Bereik 2006 | Beoogd bereik van 2007-2010                                                  |
|---|--------------|----------------------------------------------------------------------------|-------------|------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Ooievaarspas | Jongeren met een gezinsinkomen van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm | 1152 passen | 2007 1248 passen<br>2008 1344 passen<br>2009 1440 passen<br>2010 1536 passen |

|   | Regeling     | Doelgroep         | Bereik 2006         | Beoogd bereik van 2007-2010                                              |
|---|--------------|-------------------|---------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| 2 | Ooievaarspas | Sportverenigingen | 8 sportverenigingen | 2007 15 sportv.<br>2008 20 sportv.<br>2009 25 sportv.<br>2010 30 sportv. |

Met de Ooievaarspas wordt korting verkregen voor de activiteiten. De behoeftigheden voor de oefening komen echter geheel voor eigen rekening. Hier kunnen aanzienlijke kosten mee gemoeid gaan. Om de activiteiten te stimuleren stellen wij voor bijzondere bijstand voor de 1<sup>e</sup> aanschaf van behoeftigheden verstrekken voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding voor kinderen op de basisschool en voortgezet onderwijs.

| Nieuw instrument: Bijzondere bijstand voor de 1 <sup>e</sup> aanschaf van behoeftigheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding. |                                                                                                                                            |                                                                            |                  |                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                     | Regeling                                                                                                                                   | Doelgroep                                                                  | Bereik 2006      | Beoogd bereik van 2007-2010                                                                                                                                                                         |
| 1                                                                                                                                                   | Aanschaf 1 <sup>e</sup> behoeftigheden tbv sport,culturele akt. en vrijetijdsbest. tbv kinderen op de basisschool en voortgezet onderwijs. | Jongeren met een gezinsinkomen van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm | Nieuw instrument | 2007 25% van de WWB kind. +10% overige minima<br>2008 40% van de WWB kind. +15% overige minima<br>2009 50% van de WWB kind. +20 % overige minima.<br>2010 55% van de WWB kind. +25% overige minima. |

Waar het gaat om de vrijetijdsbesteding worden in het huidige minimabeleid voor kinderen op de basisschool de "WOEJ-Pret" en 'HEISA' door WOEJ gehouden. In de zomervakantie worden verschillende activiteiten georganiseerd voor kinderen van de basisschool. Het gaat om bijvoorbeeld zomerkampen etc. In het nieuwe minimabeleid willen wij dit instrument voortzetten. Kinderen uit minimagezinnen kunnen op vertoon van de Ooievaarspas gratis aan deze activiteiten deelnemen. Er zal geen eigen bijdrage (meer) worden gevraagd.

### 3.2.3 Instrumenten gericht op aandachtsgebied vrijwilligerswerk<sup>3</sup>

Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is gebleken dat jongeren minder animo hebben om vrijwilligerswerk in georganiseerd verband te doen. Wij willen jongeren stimuleren om vrijwilligerswerk te doen om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te vergroten. Vrijwilligerswerk kan een positief effect hebben op voor hun arbeidsperspectieven en kan fungeren

<sup>3</sup> Onder vrijwilligerswerk wordt verstaan:werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

als een oefenterrein om zich te kunnen ontplooiën. Bovendien willen we jongeren hiertoe stimuleren omdat organisaties steeds meer vergrijzen.

De subdoelstelling is het stimuleren van vrijwilligerswerk door jongeren tot 21 jaar die op grond van medische, psychische en sociale omstandigheden ontheven zijn van de arbeidsplicht<sup>4</sup>. De middelen die hiervoor ingezet worden zijn gelden voor een vrijwilligersvergoeding. Nu biedt de re-integratieverordening reeds de mogelijkheid voor een vergoeding. De kosten in dit verband worden vergoed uit het werkdeel WWB. Vanwege onbekendheid wordt weinig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid

De huidige vergoeding bedraagt 25% van het maximale bedrag dat mogelijk is op grond van de WWB. We willen in het nieuwe beleid de vergoeding voor de genoemde doelgroep verhogen naar 100%. Voor de doelgroep met (directe) arbeidsperspectief blijft de hoogte van de vergoeding gehandhaafd om de prikkel naar betaald werk maximaal te benutten. Daarnaast zal aan deze mogelijkheid meer bekendheid worden gegeven. Wij zullen deze aanpassingen opnemen in de beleidsregels die wij op grond van de Re-integratieverordening Leidschendam-Voorburg 2005 hebben vastgesteld.

**Nieuw instrument: vergoeding voor het verrichten vrijwilligerswerk verhogen van 25% naar 100% van de in de WWB genoemde vergoeding voor de genoemde doelgroep.**

**Er zal aan deze mogelijkheid meer bekendheid worden gegeven.**

### **3.2.4 Instrumenten gericht op aandachtsgebied rondkomen met inkomen**

De laatste jaren komen steeds meer jongeren in aanraking met schulden. De kans is groot dat zij mede hierdoor hun opleiding niet afronden en elk toekomstperspectief verliezen. Het is van essentieel belang voor de voortgang en de begeleiding van jongeren naar school en werk dat er mogelijkheden zijn om de schuldenproblematiek te voorkomen of op te lossen. Wanneer een jongere met schulden betaald werk krijgt kan er loonbeslag gelegd worden. Hierdoor kan de motivatie om te werken afnemen. Loonbeslag betekent voor de werkgever extra administratieve rompslomp, omdat het bedrag dat ingehouden moet worden ook steeds aan de aflossingscapaciteit moet worden aangepast. Dat motiveert werkgevers niet om (voortijdig) schoolverlaters met schulden in dienst te nemen.

Binnen het minimabeleid is de (sub) doelstelling ondersteuning bieden aan jongeren ten behoeve van het omgaan met geld. Hiervoor willen we in 2007 een cursus omgaan met geld inzetten aan alle onderwijsvormen in Leidschendam-Voorburg. Voor jongeren die niet deelnemen aan onderwijs zal de cursus in wijkcentra worden aangeboden. Daarnaast zetten we voor de doelgroep integrale schuldhulpverlening in. Dit houdt in dat er:

- budgetbegeleiding;
- budgetbeheer;
- schuldsanering/schuldbemiddeling wordt aangeboden.

**Nieuw instrument: cursussen omgaan met geld voor jongeren tot 21 jaar aan alle onderwijsvormen in**

---

<sup>4</sup> Vrijwilligerswerk dat verricht wordt door jongeren met de arbeidsplicht maakt onderdeel uit van een trajectplan gericht op betaalde arbeid. Hiervoor wordt een vergoeding verstrekt.

|                                           |
|-------------------------------------------|
| <b>de gemeente Leidschendam-Voorburg.</b> |
|-------------------------------------------|

In het huidige minimabeleid zijn deze instrumenten reeds mogelijk. De kosten drukken niet op het budget voor het minimabeleid. Het Rijk heeft een specifieke uitkering ter beschikking gesteld bij de Tijdelijke stimuleringsregeling intensivering schuldhelpverlening. Tot slot zal er aan zelfstandig wonende jongeren gericht informatie worden gegeven over de mogelijkheden van kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en waterschaplasten.

### **3.3. VOLWASSENEN JONGER DAN 65 JAAR**

Categoriale bijstand is voor mensen jonger dan 65 jaar niet toegestaan. Gemeenten kunnen in aanvulling op het inkomen met maatwerk individuele huishoudens met financiële problemen ondersteunen. Hierbij hebben de gemeenten veel beleidsvrijheid. Als de gemeente van mening is dat de uitgaven noodzakelijk zijn en niet uit de bijstandsnorm of andere inkomen kunnen worden betaald, kan bijzondere bijstand worden verleend.

De gemeente Leidschendam-Voorburg voert al geruime tijd minimabeleid. Mensen met een inkomen van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen een beroep doen op ondersteunende maatregelen. Het huidige minimabeleid voorziet in een aantal instrumenten voor deze doelgroep. Uit onze onderzoeken is gebleken dat mensen met een laag inkomen zonder extra middelen c.q. ondersteuning niet (volwaardig) kunnen deelnemen aan de samenleving en in een sociaal isolement kunnen raken. Daarom willen wij het huidige minimabeleid voortzetten. Bovendien zullen wij voorstellen doen voor nieuw beleid. De voorstellen worden per aandachtsgebied behandeld.

Om te voorkomen dat een sterke armoedeval optreedt, kan de gemeente ervoor kiezen om het recht op een bijdrage geleidelijk te verminderen. Binnen het wettelijk domein heeft de gemeente enige vrijheid voor de draagkrachtberekening. Onze gemeente gebruikt (met uitzondering van bijstand voor woonlasten) al jaren een draagkrachtprincipe. Mensen met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm hebben geen draagkracht. Indien het inkomen tussen de 110% en 140% van de toepasselijke bijstandsnorm ligt, geldt 35% van het meerdere boven 110% als draagkracht en bij een inkomen meer dan 140% geldt 50% van het meerdere boven 140% als draagkracht. Hiermee wordt er een sterke armoedeval voorkomen.

#### **3.3.1 Instrumenten gericht op aandachtsgebied onderwijs**

In Nederland kunnen ongeveer 1 miljoen volwassenen niet of nauwelijks lezen en schrijven. Naar schatting zijn onder hen circa 250.000 echte analfabeten. Zij hebben een verhoogd risico om zich niet op een volwaardige manier te handhaven in onze samenleving. Uit de onderzoeken van het NIBUD is gebleken dat analfabetisme en laaggeletterdheid ook in onze gemeente spelen. Om deze mensen (meer) te laten participeren hebben wij als (sub) doelstelling het tegengaan van analfabetisme en laaggeletterdheid van mensen zonder arbeidsverplichting<sup>5</sup>.

Alle kosten die betrekking hebben op alfabetisering voor volwassen vallen onder de Wet Educatie beroepsonderwijs (WEB), die wordt uitgevoerd door de afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport (JOS).

---

<sup>5</sup> Voor mensen met de arbeidsverplichting is het tegengaan van analfabetisme en laaggeletterdheid onderdeel van een traject gericht op betaalde arbeid.

Er zijn dus geen kosten die voor eigen rekening blijven. Om de (sub) doelstelling te bereiken zullen de afdelingen Sociale Zaken (SZ) en JOS in samenspraak met elkaar aandacht besteden aan deze groep en hen informeren over de cursusmogelijkheden.

|                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nieuw instrument: aandacht voor de doelgroep analfabetisme en laaggeletterdheid</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|

### 3.3.2 Instrumenten gericht op sport/ vrije tijdsbesteding/ culturele activiteiten

De (sub) doelstelling voor het aandachtsgebied sport / vrij tijdsbesteding / culturele activiteiten is net als bij de doelgroep jeugd het wegnemen van financiële drempels voor deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten. Ook voor de doelgroep volwassen vinden wij het belangrijk dat er mogelijkheden zijn om met sport en culturele activiteiten te kunnen participeren in de maatschappij. Daarom willen wij de huidige Ooievaarspas ook voor deze groep handhaven. Er zijn totaal 6.700 personen die tot de doelgroep voor alle sociale voorzieningen behoren (jongeren en ouderen zijn hierin meegerekend). Nu maken 2.118 volwassenen gebruik van de pas. In de periode 2007-2010 streven wij ernaar om het gebruik van de pas te verhogen. We hebben de volgende doelstelling.

|   | Regeling     | Doelgroep                      | Bereik 2006  | Beoogd bereik van 2007-2010                                                      |
|---|--------------|--------------------------------|--------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Ooievaarspas | Volwassenen jonger dan 65 jaar | 2.118 passen | 2007 2.294 passen<br>2008 2.471 passen<br>2009 2.647 passen<br>2010 2.824 passen |

Aangezien de benodigdheden voor uitoefening van sport / vrij tijdsbesteding / culturele activiteiten voor de eigen rekening komen hebben wij overwogen aan de raad voor te stellen om een eenmalige vergoeding voor de aanschaf van benodigdheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding te verstrekken aan mensen die 3 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Gelet op de financiële beperkingen die wij bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2007 aan uw raad voorstellen – zie ook hoofdstuk 4.1 van deze beleidsnota – zullen wij dit instrument nu niet invoeren. Wij noemen het echter wel als mogelijke beleidskeuze voor nieuw beleid.

|                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nieuw instrument: Eenmalig bijzondere bijstand voor de aanschaf van benodigdheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding aan mensen die 3 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3.3.3 Instrumenten gericht op vrijwilligerswerk

Eerder is gesteld dat vrijwilligersorganisaties steeds meer vergrijzen. Mede daarom willen wij de doelgroep volwassenen stimuleren om vrijwilligerswerk te verrichten. Hiermee wordt de participatie verstrekt. De subdoelstelling is het stimuleren van vrijwilligerswerk door volwassenen die op grond van medische, psychische en sociale omstandigheden ontheven zijn van de arbeidsplicht. De middelen die hiervoor ingezet worden zijn gelden voor een vrijwilligersvergoeding. Nu biedt de reïntegratieverordening reeds de mogelijkheid voor een vergoeding. De kosten komen ten laste van het werkdeel WWB. Ook voor deze doelgroep wordt voorgesteld om de vergoeding in gelijke mate als wij bij de jongeren hebben beargumenteerd te verhogen.

**Nieuw instrument: vergoeding voor het verrichten vrijwilligerswerk verhogen van 25% naar 100% van de in de WWB genoemde vergoeding voor de doelgroep volwassenen.**

**Er zal aan deze mogelijkheid meer bekend worden gegeven.**

### **3.3.4 Instrumenten gericht op rondkomen met inkomen**

De financiële positie van huishoudens wordt voor een groot gedeelte bepaald door factoren buiten de gemeenten om en waar zij dus nauwelijks of geen invloed op hebben: de hoogte van de (bijstands)uitkering, de hoogte van de zorgverzekeringspremie, woonlasten, fiscale maatregelen, kosten levensonderhoud etc. De gemeente kan echter wel (binnen de regelgeving) ondersteuning bieden. Steeds meer mensen hebben moeite om de eindjes aan elkaar te knopen en komen daardoor in de financiële problemen. Wij willen de focus vooral leggen op de preventie, het voorkomen van een problematische schuldsituatie.

De (sub) doelstelling in het kader hiervan is ondersteuning bieden aan volwassenen voor het omgaan met geld. Hiervoor willen we in 2007-2010 cursussen omgaan met inkomen aanbieden in de wijkcentra en workshops aanbieden aan belangenorganisaties met als doel om schuldenproblematiek te herkennen, zodat zij een goede doorverwijfsfunctie kunnen vervullen. Daarnaast zetten we voor de doelgroep integrale schuldhulpverlening in. Dit houdt in:

- budgetbegeleiding;
- budgetbeheer;
- schuldsanering/schuldbemiddeling wordt aangeboden.

**Nieuw instrument: cursussen omgang met geld voor volwassenen jonger dan 65 jaar en workshops voor belangenorganisaties met het doel schuldenproblematiek te herkennen en zo een goede doorverwijfsfunctie te vervullen.**

Zoals eerder gesteld zijn deze instrumenten in het huidige minimabeleid reeds mogelijk. De kosten drukken niet op het budget voor het minimabeleid. Zij kunnen voldaan worden uit de middelen die de gemeente ter beschikking heeft gekregen bij de Tijdelijke stimuleringsregeling intensivering schuldhulpverlening. Tot slot zal er gerichter informatie worden gegeven over de mogelijkheden van kwijschelding van de gemeentelijke heffingen en waterschaplasten, huur- en zorgtoeslag, collectieve ziektekostenverzekering etc.

Behalve schuldhulpverlening wordt op grond van de bijzondere bijstand op individuele gronden een tal ondersteuningsmogelijkheden geboden gericht op het aandachtsgebied rondkomen met inkomen. Enkele hiervan zijn:

- (her)inrichtingskosten;
- woonkostentoeslag;

Deze mogelijkheden blijven in het nieuwe minimabeleid onverkort bestaan.

## **5.4. OUDEREN VAN 65 JAAR EN OUDER**

De inkomenspositie van veel ouderen is de laatste jaren sterk verbeterd. Dit komt onder andere door een aantal belastingsmaatregelen (ouderenaftrek en aanvullende ouderenaftrek). Uit onze

onderzoeken blijkt dat de armoede bij deze groep het minst groot is. Er is echter een groep ouderen die met moeite rond kan komen met het inkomen. Het betreft voornamelijk ouderen met uitsluitend een volledige of onvolledige AOW of met een klein aanvullend pensioen.

Een laag inkomen is bij 65 plussers vaker langduriger dan bij jongeren. Hun inkomen bestaat uit AOW en eventueel een aanvullend pensioen. Deze groep mensen heeft doorgaans niet de mogelijkheid zijn positie door inkomensverbetering te veranderen. Een argument voor een aparte doelgroep ouderen is het gegeven dat deze groep per definitie geen arbeidsmarktperspectief heeft en anderzijds wel de gevolgen van de armoedeproblematiek ondervindt. Uit onderzoek blijkt dat ouderen vaak niet op de hoogte zijn van de ondersteuningsmogelijkheden van de gemeente. Het gevolg hiervan is sociale uitsluiting. Om het niet-gebruik tegen te gaan zullen wij een voorlichtingscampagne opzetten, waarbij er effectief naar mogelijkheden en middelen gezocht zal worden. Hiervoor zullen we in ieder geval de mensen die nu gebruik maken van de Ooievaarspas benaderen. Het huidige minimabeleid voorziet ook voor deze groep een aantal instrumenten, welke wij in het nieuwe minimabeleid grotendeels willen voortzetten. Wij zullen ook voorstellen doen voor nieuw beleid. De voorstellen worden per aandachtsgebied behandeld.

In tegenstelling tot bij de doelgroep volwassenen tot 65 jaar is categoriale bijstand voor ouderen van 65 jaar en ouder wel mogelijk. Achtergronden hiervoor zijn dat voor deze groep geen armoedeval speelt en dat deze doelgroep geen mogelijkheden heeft om door werkaanvaarding zijn inkomenspositie te verbeteren.

#### **3.4.1 Instrumenten gericht op het aandachtsgebied onderwijs**

Ook bij de doelgroep ouderen vinden wij het tegengaan van analfabetisme en laaggeletterdheid van belang voor de participatie. Alle kosten die betrekking hebben op de alfabetisering van volwassenen vallen onder de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB). Om deze (sub) doelstelling te bereiken zullen de afdelingen SZ en JOS in samenspraak met elkaar ook aandacht aan deze groep en hen informeren over de cursusmogelijkheden.

**Nieuw instrument: aandacht voor de doelgroep analfabetisme en laaggeletterdheid.**

#### **3.4.2 Instrumenten gericht op het aandachtsgebied sport/ vrije tijdsbesteding/ culturele activiteiten**

De (sub) doelstelling voor het aandachtsgebied sport / vrijetijdsbesteding/ culturele activiteiten is net als bij de andere doelgroepen het wegnemen van financiële drempels voor deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten. De mogelijkheden van de Ooievaarspas staan in het huidige minimabeleid ook voor deze doelgroep open. Uit onderzoek blijkt dat de groep ouderen achterblijft bij het aspect sociale participatie. Daarom willen wij de Ooievaarspas in het nieuwe minimabeleid ook voor deze groep voortzetten. Nu maken 415 ouderen gebruik van de pas. Ons streven is het volgende.

|   | Regeling     | Doelgroep                    | Bereik 2006 | Beoogd bereik van 2007-2010                                              |
|---|--------------|------------------------------|-------------|--------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Ooievaarspas | Ouderen van 65 jaar en ouder | 415 passen  | 2007 449 passen<br>2008 483 passen<br>2009 518 passen<br>2010 552 passen |

Aangezien de benodigdheden voor uitoefening van sport / vrij tijdsbesteding / culturele activiteiten voor de eigen rekening komen hebben wij overwogen aan de raad voor te stellen om een eenmalige vergoeding voor de aanschaf van benodigdheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding te verstrekken aan ouderen die 3 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Gelet op de financiële beperkingen die wij bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2007 aan uw raad voorstellen – zie ook hoofdstuk 4.1 van deze beleidsnota – zullen wij dit instrument nu niet invoeren. Wij noemen het echter wel als mogelijke beleidskeuze voor nieuw beleid.

**Nieuw instrument: Eenmalig bijzondere bijstand voor de aanschaf van benodigdheden voor sport, culturele activiteiten en vrijetijdsbesteding aan mensen die 3 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.**

### **3.4.3 Instrumenten gericht op het aandachtsgebied vrijwilligerswerk**

Ouderen zijn in vergelijking met jongeren actiever in het vrijwilligerswerk. Van de groep met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm is bekend dat de sociale participatie achterblijft. Wij willen bevorderen dat deze groep betrokken blijft bij de samenleving. Aangezien de kosten van het vrijwilligerswerk voor ouderen voor eigen rekening komen hebben wij overwogen aan de raad voor te stellen om een periodieke vergoeding voor het verrichten van vrijwilligerswerk in te voeren. De kosten van deze vergoeding vallen onder het minimabeleid, omdat voor ouderen geen re-integratieplicht geldt. Gelet op de financiële beperkingen die wij bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2007 aan uw raad voorstellen – zie ook hoofdstuk 4.1 van deze beleidsnota – zullen wij dit instrument nu niet invoeren. Wij noemen het echter wel als mogelijke beleidskeuze voor nieuw beleid.

**Nieuw instrument: vergoeding voor het verrichten vrijwilligerswerk ter hoogte van het maximale bedrag dat binnen de WWB mogelijk is.**

**Er zal aan deze mogelijkheid meer bekend worden gegeven.**

### **3.4.4 Instrumenten gericht op het aandachtsgebied rondkomen met inkomen**

Steeds meer ouderen die moeite hebben met het rondkomen met hun inkomen verkeren in een problematische schuldenpositie. Wij willen ouderen ondersteuning bieden voor het omgaan met geld. Hiervoor gaan we in de periode 2007-2010 cursussen omgaan met geld aanbieden in de wijkcentra. Daarnaast wordt ook voor deze groep integrale schuldhulpverlening ingezet. Dit houdt in:

- budgetbegeleiding;
- budgetbeheer;
- schuldsanering/schuldbemiddeling wordt aangeboden.

**Nieuw instrument: cursussen omgang met geld voor ouderen van 65 jaar ouder en workshops voor belangenorganisaties met het doel schuldenproblematiek te herkennen en zo een goede doorverwijsfunctie te vervullen.**

In het huidige minimabeleid is integrale schuldhulpverlening ook voor deze groep van toepassing.

De kosten drukken niet op het budget voor het minimabeleid. Zij kunnen voldaan worden uit de middelen die het Rijk ter beschikking heeft gesteld bij de Tijdelijke stimuleringsregeling intensivering schuldhelpverlening. Daarnaast zal er gerichter informatie worden gegeven over de mogelijkheden van kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en waterschaplasten, huur- en zorgtoeslag, collectieve ziektekostenverzekering etc.

Voorts willen wij in 2007 om het niet-gebruik van voorzieningen tegen te gaan iedereen met een onvolledige AOW aanschrijven en wijzen op de mogelijkheid van aanvullende bijstand. Tot slot gaan wij in 2007 de mogelijkheden onderzoeken om de uitvoering van de aanvullende bijstand in combinatie met een AOW vanaf 1 januari 2008 over te dragen aan de Sociale Verzekeringsbank. Hiermee wordt het niet-gebruik van deze voorziening tegengegaan. Voor de groep ouderen staan naast de categoriale bijzondere bijstand ook de mogelijkheden van bijzondere bijstand op individuele gronden voor tal aan voorzieningen open.

### **3.4.5 Categoriale bijstand**

De gemeente mag voor 65-plussers categoriaal beleid ontwikkelen. Ook voor categoriaal beleid geldt dat er geen sprake mag zijn van ongerichte inkomenssuppletie. De gemeente moet bij de verstrekking dus wel zeggen waarvoor het geld bedoeld is en aannemelijk maken dat de kosten zich daadwerkelijk voordoen. Er hoeft geen controle plaats te vinden. De gemeente verstrekt nu categoriale bijstand aan ouderen voor.

- duurzame gebruiksgoederen;
- culturele activiteiten en sport;
- abonnementskosten.

De kosten worden jaarlijks per persoon verstrekt. Wij willen de categoriale bijstand gewijzigd voortzetten. Ten eerste stellen wij voor dat de categoriale bijstand niet per persoon verstrekt wordt, maar per huishouden. Binnen een huishouden zijn immers slechts eenmaal duurzame gebruiksgoederen en bijvoorbeeld een abonnement voor een krant noodzakelijk. Het hele huishouden profiteert daarvan. Ten tweede stellen we voor om de categoriale bijstand voor culturele activiteiten en sport niet voort te zetten, omdat deze kosten onder de Ooievaarspas vallen. Bovendien hebben wij als mogelijke beleidskeuze genoemd – welke wij uit budgettaire overwegingen nu niet willen invoeren – om eenmalig de kosten voor benodigdheden apart te verstrekken.

De raad heeft aanbevolen om een geleidelijke afbouw van categoriale bijstand voor inkomens boven de 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Wij zijn van mening dat een geleidelijke afbouw dient om een armoedeval te voorkomen. Voor de groep ouderen boven de 65 jaar geldt dat niet. Daarom hebben we deze aanbeveling niet in de voorstellen betrokken. Voorts is het van belang te vermelden dat de wettelijke pensioenvrijlating bij de beoordeling naar het recht op categoriale bijstand niet bij het inkomen wordt berekend, waardoor deze niet meetelt voor de beoordeling of de belanghebbende tot de doelgroep behoort en voor de draagkracht.

## **3.5. CHRONISCH ZIEKEN EN GEHANDICAPTEN**

Gemeenten hebben behalve voor de ouderen, ook de mogelijkheid om voor chronisch zieken en gehandicapten categoriaal beleid te ontwikkelen. Onze gemeente heeft voor 2004 en 2005 categoriaal beleid ontwikkeld voor mensen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm die tot de doelgroepen chronisch zieken, gehandicapten en ouderen behoren.

In het nieuwe minimabeleid 2007-2010 stellen wij voor om de categoriale bijstand voor de verborgen kosten structureel in te voeren. Wij stellen voor om de doelgroep van 65 jaar en ouder binnen dit categoriaal beleid niet op te nemen. De reden hiervoor is dat er al categoriale bijstand voor ouderen is ontwikkeld en dat ouderen ook tot de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten kunnen behoren. Hiermee wordt een dubbeling voorkomen.

De criteria bleken in de praktijk ingewikkeld en moeilijk uitvoerbaar. Het probleem is echter dat er geen eenduidige definities zijn voor begrippen "chronisch ziek" en "gehandicapt". Voor de eenvoud wordt getracht om aan te sluiten bij andere indicatiestellingen. Daarom stellen wij als uitgangspunt de volgende criteria voor. Chronisch zieken en gehandicapt zijn de mensen die:

- langer dan een jaar onafgebroken gebruik maken van thuiszorg (hierbij is vaak sprake van een onomkeerbare aandoening, zonder uitzicht op volledig herstel);
- een uitkering op grond van de WAO / WIA / WAJONG hebben, berekend naar een volledige arbeidsongeschiktheidspercentage 80-100%;
- een voorziening hebben binnen de voormalige WVG (tegenwoordig overige WMO individuele voorzieningen);
- een invalidenparkeerkaart hebben.

Wij stellen voor om de huidige vergoeding ad € 250,-- te handhaven en deze per huishouden te verstrekken. In het geval er meerdere mensen in een huishouden chronisch ziek of gehandicapt zijn kan de vergoeding 1½ maal de vergoeding voor één persoon bedragen, omdat de verborgen kosten voor een deel samenvallen. Wij zullen deze uitgangspunten in beleidsregels verder uitwerken.

De Tijdelijke Buitengewone Uitgavenregeling (TBU) wordt nu door de Belastingdienst uitgevoerd. In het regeerakkoord 2007 is opgenomen dat deze regeling overgeheveld zal worden naar de WMO. Welke gevolgen dat zal hebben voor het minimabeleid gericht op chronisch zieken en gehandicapten is nu niet duidelijk. Wat betreft het advies tot het doen van aangifte bij de Belastingdienst in verband met buitengewone uitgaven stellen wij ons tegenwoordig terughoudender op. In de huidige uitvoeringspraktijk wordt eerstens beoordeeld of men in aanmerking komt voor bijzondere bijstand en als dat niet het geval is wordt doorverwezen naar de Belastingdienst.

## **3.6 DOELGROEPEN ALGEMEEN**

### **3.6.1 Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg**

Het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg (SFLV) is een voorziening die door de gezamenlijke kerken en de gemeente Leidschendam-Voorburg tot stand is gebracht. Gemeente en gezamenlijke kerken storten jaarlijks beide een bedrag van € 10.000 in het fonds. De totale omvang van het fonds is dus € 20.000 per jaar. Dit bedrag wordt geïndexeerd met 1,5% per jaar. Het SFLV heeft in de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd aan de verlichting van de problematiek van de inwoners van Leidschendam-Voorburg.

De raad heeft besloten om de aanbeveling om de gemeentelijke bijdrage aan het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg structureel te verhogen tot € 20.000 per jaar niet over te nemen. Gelet op het feit dat het SFLV in 2006 een totaalbedrag van € 17.590 aan verstrekkingen heeft gedaan menen wij ook dat een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage niet noodzakelijk is. Het

Sociaal Fonds is een instrument dat wij blijven inzetten op basis van de huidige bijdrage. Deze is (inclusief jaarlijkse verhogingen) nu € 10.300.

### **3.6.2 Instituut sociaal raadslieden Leidschendam-Voorburg**

Het instituut heeft in de afgelopen jaren volledig zijn bestaansrecht bewezen. Feitelijk is de beschikbare formatie te gering om alle hulpvragen te beantwoorden. De voordelen van de inkoop van de dienstverlening bij de gemeente Den Haag hebben zich voluit bewezen. De huisvesting bij en de samenwerking met de Stichting WeD / WOEJ zijn prima verlopen. De dienstverlening is van hoogwaardige kwaliteit.

De raad heeft besloten dat het Instituut Sociaal Raadslieden Leidschendam-Voorburg vanaf 1 januari 2007 wordt structureel voortgezet en uitgebreid. Op basis van dat raadsbesluit zijn wij de onderhandelingen met het Instituut Sociaal Raadslieden Den Haag over de inkoop van de dienstverlening voor 2 fte sociaal raadslieden en 0,5 fte advies- en informatiefunctionaris alsmede de huisvesting bij WOEJ en in het CWI Vliethorst aangegaan. Wij zullen de overeenkomsten met deze instellingen vooralsnog voor een periode van twee jaar aangaan. Bij de Voorjaarsnota 2007 is voorgesteld om het budget voor het ISR met € 71.823 te verhogen om de uitbreiding van de dienstverlening en de huisvesting van de sociaal raadslieden te bekostigen. De dekking wordt gevonden in het feit, dat de onttrekking aan de reserve inkomensdeel WWB lager uitvalt dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

### **3.6.3 Armoedemonitor**

Met de uitvoering van de Armoedemonitor 2005 door Bureau KWIZ hebben wij inzicht gekregen in de omvang van de doelgroepen voor de sociale voorzieningen en de mate waarin voorzieningen gebruikt worden. De Armoedemonitor geeft ook inzicht in de samenstelling van de verschillende doelgroepen, welke leeftijdscategorieën daarin betrokken worden, de etniciteit van onze bevolking et cetera. De monitor geeft ook de mogelijkheid om directe aanschrijving aan verschillende doelgroepen te doen, doordat daaraan gekoppeld bestanden tot op adresniveau geleverd kunnen worden. Met deze monitor hebben we ongeveer 95% van de totale doelgroepen 'in beeld'. Wij beschouwen dit instrument als een belangrijk onderdeel van het totale minimabeleid. We kunnen daarmee onder meer vaststellen of maatregelen om het niet-gebruik tegen te gaan effect hebben. Wij stellen de raad daarom voor om deze monitor eenmaal per twee jaar door KWIZ te laten uitvoeren. De kosten komen ten laste van het budget voor de individuele bijzondere bijstand.

### **3.6.4 Minima-Effect-Rapportage**

In een eerder stadium hebben wij uw raad een tweetal minima-effect-rapportages (MER-s) aangeboden. Onderzoeken die door het NIBUD verricht zijn. De MER geeft inzicht in de effecten van het gemeentelijk beleid en landelijk beleid op de bestedingspositie van huishouden: In hoeverre kunnen zij de maandelijkse vaste lasten voldoen, hebben zij mogelijkheden om te reserveren voor het 'restpakket' (uitgaven voor extra dingen als sport, de krant, vakantie et cetera). Deze onderzoeken hebben hun waarde bewezen getuige het feit, dat wij naar aanleiding van de onderzoeken beleidswijzigingen in de bijzondere bijstand hebben doorgevoerd. Wij beschouwen dit instrument als een belangrijk onderdeel van het totale minimabeleid. Wij stellen de raad daarom voor om deze MER eenmaal per twee jaar door het NIBUD te laten uitvoeren. De kosten komen ten laste van het budget voor de individuele bijzondere bijstand.

## 4. Financiële aspecten

### 4.1 INDICATIE FINANCIËLE GEVOLGEN

In hoofdstuk 5 hebben wij de mogelijke voorstellen voor het minimabeleid voor de periode 2007 tot en met 2010 belicht. In deze paragraaf beschouwen wij de financiële gevolgen van elk van de voorstellen die wij benoemd hebben. In de hierna volgende paragraaf gaan wij in op het financiële kader van het minimabeleid voor de komende periode en berekenen wij welke voorstellen, gelet op de financiële mogelijkheden die de gemeente heeft, tot uitvoering gebracht kunnen worden.

#### **Beleidsvoorstel aanpassing budget bijzondere bijstand**

Het nieuwe minimabeleid bevat een voorstel tot een gewijzigde inzet van de middelen voor bijzondere bijstand en gaat uit van een actieve benadering van de doelgroep. Rekening houdend met het gegeven dat bijstand op schoolboeken en computers pas halverwege 2006 was ingevoerd wordt verwacht dat het gehele primaire budget voor 2007 zal worden besteed. Geschat wordt dat door een actieve benadering 10% van de doelgroep die momenteel geen gebruikmaakt van de bijzondere bijstand zal worden bereikt. Het financieel effect hiervan voor de jaren 2007 tot en met 2010 wordt geschat op € 84.000. Bij de Voorjaarsnota 2007 stellen wij voor het budget voor de bijzondere bijstand met dat bedrag te verhogen. Daarin wordt ook voorgesteld om dit voor de jaren 2007 – 2010 te dekken uit het positieve exploitatieresultaat op het I-deel WWB.

#### **Beleidsvoorstel bijzondere bijstand voor computers**

In hoofdstuk 3.2 hebben wij als doelstelling geformuleerd dat aan 8 gezinnen extra bijzondere bijstand voor een computer verstrekt zal worden. Daarmee is een extra bedrag van € 6.250 gemoeid.

#### **Beleidsvoorstel bijzondere bijstand voor kosten internet**

In hoofdstuk 3.2 hebben wij als nieuwe doelstelling voor bevordering van de maatschappelijke participatie van jongeren het instrument bijzondere bijstand voor internetkosten genoemd. Gelet op de geformuleerde doelstelling zullen naar verwachting 63 gezinnen een beroep op deze voorziening doen. De kosten voor een gemiddelde ADSL-internetaansluiting zijn € 300,00 per jaar. Dat betekent dat een extra bedrag van € 18.900 noodzakelijk is.

#### **Beleidsvoorstel bijzondere bijstand eerste aanschaf sportkleding et cetera**

In hoofdstuk 3.2 hebben wij als doelstelling geformuleerd dat jongeren gestimuleerd worden met gebruikmaking van de Ooievaarspas deel te nemen aan sport en lid worden van een plaatselijke sportvereniging. Om die deelname beter mogelijk te maken stellen wij de mogelijkheid open om voor de eerste aanschaf van sportkleding voor jongeren een tegemoetkoming van € 150 te verstrekken. Wij hebben als doelstelling geformuleerd dat in 2007 330 jongeren daarvan gebruikmaken. Dat betekent dat daarmee een totaalbedrag van € 49.500 gemoeid is.

#### **Beleidsvoorstellen vrijwilligersvergoeding voor jongeren tot 21 jaar en volwassenen jonger dan 65 jaar**

In de hoofdstukken 3.2 en 3.3 hebben wij als nieuw instrument de vrijwilligersvergoeding aan

jongeren en volwassenen jonger dan 65 jaar ingevoerd. Het betreft de doelgroep die door beperkingen ontheven is van de re-integratieplicht. De kosten van deze vergoeding komen ten laste van het werkdeel WWB.

**Beleidsvoorstel Categoriele bijzondere bijstand aan mensen van 65 jaar en ouder**

Wij hebben in hoofdstuk 3.4 beargumenteerd dat categoriele bijzondere bijstand aan mensen van 65 jaar en ouder voor de kostensoorten 'duurzame gebruiksgoederen' en 'abonnementen' niet meer per persoon maar aan het huishouden toegekend zal worden. De voorziening blijft wel gehandhaafd voor eenpersoonshuishoudens. Bovendien hebben wij gemotiveerd waarom categoriele bijzondere bijstand voor deelname aan sport, culturele en sociale voorzieningen niet meer noodzakelijk is. Door deze beperkingen is voor de doelgroep categoriele bijzondere bijstand nog € 82.359 noodzakelijk. Ten opzichte van het huidige budget is dat een vermindering van € 89.766.

**Beleidsvoorstel Categoriele bijzondere bijstand aan chronisch zieken en gehandicapten**

In hoofdstuk 3.5 hebben wij beargumenteerd dat wij de categoriele bijzondere bijstand aan chronisch zieken en gehandicapten als structurele voorziening in het minimabeleid willen invoeren. Wij hebben ook beargumenteerd waarom wij deze voorziening niet langer aan mensen van 65 jaar en ouder willen toekennen. De bijzondere bijstand in de 'verborgen kosten' bedraagt € 250 voor een eenpersoonshuishouden en € 375 (is 1,5 x 250) voor een meerpersoonshuishouden. Uitgaande van 286 alleenstaanden en 77 huishoudens is een totaalbedrag van € 100.375 noodzakelijk.

**Beleidsvoorstel Ooievaarspas**

Uit de voorgaande beleidsvoorstellen blijkt dat wij bij de doelgroepenbenadering alle genoemde doelgroepen in hoofdstuk 3 willen stimuleren deel te nemen aan de samenleving met gebruik van de Ooievaarspas. Door het ingezette beleid zullen de kosten van de Ooievaarspas structureel hoger worden. Mede in het kader daarvan hebben wij bij de Voorjaarsnota 2007 voorgesteld het budget voor de Ooievaarspas met € 54.000 te verhogen. Daarbij hebben wij voorgesteld deze extra kosten te dekken uit het positieve exploitatieresultaat op het I-deel WWB.

**Beleidsvoorstel Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering**

De collectieve aanvullende ziektekostenverzekering is een instrument dat wij nu al inzetten binnen het minimabeleid. Wij zullen dit ook voortzetten. Daarmee is een bedrag van € 117.106 gemoeid. Wij stellen voor om op basis van dit bedrag de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering voort te zetten.

**Beleidsvoorstel Maatschappelijke participatie**

Wij verlenen een bijdrage aan de kosten van de vakantieactiviteiten die binnen WOEJ-Pret en Heisa in de zomermaanden georganiseerd worden. Het aantal deelnemende kinderen vanuit gezinnen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm is stabiel. De jaarlijkse kosten bedragen ca. € 2.000. Het huidige budget is € 10.935. Dat betekent dat het te ramen bedrag met € 8.800 verminderd kan worden.

**Beleidsvoorstel Schuldhulpverlening**

De gemeente heeft de uitvoering van schuldhulpverlening aan PLANGroep uitbesteed. In 2007 wordt een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart voor schuldhulpverlening vanaf 2008. Gelet op het aantal aanvragen om schuldhulpverlening is daarvoor een bedrag van € 278.843 geraamd. Wij stellen voor om op basis van dit bedrag schuldhulpverlening voort te zetten.

**Beleidsvoorstel Instituut sociaal raadslieden Leidschendam-Voorburg**

De raad heeft besloten dat het Instituut Sociaal Raadslieden Leidschendam-Voorburg vanaf 1 januari 2007 wordt voortgezet en uitgebreid. Om aan de totale hulpvraag te kunnen voldoen moet de huidige beschikbare capaciteit in het nieuwe tweejarig contract met de sociaal raadslieden met 1.500 klantcontacten worden uitgebreid. Voor 2007 kunnen de kosten gedekt worden uit het budget voor de bijzondere bijstand. Bij de Voorjaarsnota 2007 is voorgesteld om het budget voor het ISR met € 71.000 te verhogen om de huisvesting en de dienstverlening van de sociaal raadslieden te bekostigen. Daarbij hebben wij ook voorgesteld deze kosten te dekken uit het positieve exploitatieresultaat op het I-deel WWB.

**Beleidsvoorstel Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg**

De raad heeft besloten om de aanbeveling om de gemeentelijke bijdrage aan het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg te verhogen tot € 20.000 per jaar niet over te nemen. Het Sociaal Fonds is een instrument dat wij blijven inzetten op basis van de huidige bijdrage. Deze is (inclusief jaarlijkse verhogingen) nu € 10.300.

De raad besloot bij de vaststelling van de kaders van het minimabeleid om eenmalig voor 2006 en voor 2007 de gemeentelijke bijdrage aan het Sociaal Fonds wel te verhogen met extra € 10.000 (2x dus). De dekking diende gevonden te worden in de onderuitputting van het budget bijzondere bijstand. Wij hebben in de evaluatie beargumenteerd dat die onderuitputting waarschijnlijk niet zal plaatsvinden. Het college heeft besloten de motie over te nemen en heeft daarom bij de Voorjaarsnota 2007 voorgesteld eenmalig een bedrag van € 20.000 extra beschikbaar te stellen.

Bovenstaande voorstellen zijn financieel onderbouwd met de argumenten die wij in hoofdstuk 3 hebben aangevoerd. Voor wat de mogelijkheden betreft om de voorstellen tot uitvoering te laten komen zijn wij gebonden aan de financiële beperkingen die wij bij de Voorjaarsnota 2007 hebben moeten aanbrengen. In de voorstellen wordt gesproken over aanpassingen in de budgetten voor bijzondere bijstand, Ooievaarspas en Instituut Sociaal Raadslieden. De middelen die daarvoor noodzakelijk zijn, worden gedekt door positieve exploitatieresultaten op het I-deel WWB. In die zin worden dus geen extra middelen voorgesteld. In de volgende paragraaf belichten wij het financiële kader voor het minimabeleid 2007 – 2010.

## 4.2 FINANCIËEL KADER MINIMABELEID 2007 – 2010

Bij de voorbereidingen van de Voorjaarsnota 2007 hebben wij geconstateerd dat het financiële kader van de gemeente om voorstellen voor nieuw beleid te ontwikkelen beperkt is. Wij verwijzen naar de stukken die u over de Voorjaarsnota 2007 zullen bereiken. Wij stellen daarin dat voor de gemeente de komende periode een aantal ombuigingsmaatregelen getroffen moet worden. Een van die maatregelen is, dat wij voor wat betreft de ontwikkeling van een nieuw minimabeleid voor de periode 2007 – 2010 geen andere mogelijkheden zien dan het beleid voor de komende jaren

budgettair neutraal voor te stellen, dat wil zeggen op basis van het beschikbare budget voor 2007 (inclusief voorgestelde aanpassingen van de budgetten zoals gemeld).

Schematisch bezien zien de budgetten voor bijzondere bijstand en minimabeleid (inclusief de bij de Voorjaarsnota voorgestelde aanpassingen) er als volgt uit:

| <b>Omschrijving kostensoort</b>                                     | <b>Beschikbaar budget 2007</b> |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Individuele bijzondere bijstand                                     | 823.623                        |
| Categoriale bijzondere bijstand chronisch zieken en gehandicapten   | 0                              |
| Categoriale bijzondere bijstand 65+                                 | 172.125                        |
| Ooievaarspas                                                        | 97.300                         |
| Collectieve ziektekostenverzekering                                 | 117.106                        |
| Maatschappelijke participatie                                       | 10.935                         |
| Schuldhelpverlening                                                 | 278.843                        |
| Instituut Sociaal Raadslieden                                       | 194.184                        |
| Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg                                 | 10.300                         |
| Voorlichtingskosten                                                 | 10.935                         |
| <b>Totaal beschikbaar budget bijzondere bijstand / minimabeleid</b> | <b>1.715.351</b>               |

Uitgaand van het bestuurlijke uitgangspunt dat het minimabeleid op basis van de bovengeschetste bedragen budgettair neutraal dient te zijn komen wij tot het volgende financiële kader voor het minimabeleid voor de periode 2007 – 2010.

#### **Ter beschikking te stellen budget bijzondere bijstand en minimabeleid 2007 - 2010**

| <b>Omschrijving kostensoort</b>                                                                                                                                       | <b>Budget 2007 – 2010</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Individuele bijzondere bijstand<br>Inclusief: extra bijstand computers € 6.250, extra bijstand internetkosten € 18.900, extra bijstand sportkleding jongeren € 49.500 | 821.949                   |
| Categoriale bijzondere bijstand chronisch zieken en gehandicapten                                                                                                     | 100.375                   |
| Categoriale bijzondere bijstand 65 +                                                                                                                                  | 82.359                    |
| Ooievaarspas                                                                                                                                                          | 97.300                    |
| Collectieve ziektekostenverzekering                                                                                                                                   | 117.106                   |
| Maatschappelijke participatie (WOEJ-Pret en Heisa)                                                                                                                    | 2.000                     |
| Schuldhelpverlening                                                                                                                                                   | 278.843                   |
| Instituut Sociaal Raadslieden                                                                                                                                         | 194.184                   |
| Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg                                                                                                                                   | 10.300                    |
| Voorlichtingskosten                                                                                                                                                   | 10.935                    |
| <b>Totaal beschikbaar te stellen budget 2007 – 2010</b>                                                                                                               | <b>1.715.351</b>          |

Op basis van bovenstaande budgettaire neutraliteit betekent dit, dat wij aan de raad voorstellen om een drietal mogelijk beleidsvoornemens nu niet in te voeren. Het is evenwel aan de raad om bij een integrale afweging van nieuw beleid te overwegen om deze voorstellen alsnog in de besluitvorming te betrekken.

**Genoemde nieuwe instrumenten / keuzes voor nieuw beleid die nu niet ingevoerd worden**

| <b>Omschrijving kostensoort</b>                                                                                                 | <b>Benodigd budget</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Tegemoetkoming eerste aanschaf benodigdheden voor sport, culturele en sociale voorzieningen voor volwassenen jonger dan 65 jaar | 111.150                |
| Tegemoetkoming eerste aanschaf benodigdheden voor sport, culturele en sociale voorzieningen voor ouderen van 65 jaar en ouder   | 21.750                 |
| Tegemoetkoming voor vrijwilligerswerk voor ouderen van 65 jaar en ouder                                                         | 74.400                 |
| <b>Totaal</b>                                                                                                                   | <b>207.300</b>         |

## **5. Cliëntenparticipatie en inspraak**

### **5.1 CLIENTENRAAD**

De Stichting Cliëntenraad Sociale Zaken Leidschendam-Voorburg heeft zitting gehad in de werkgroep van de raad ter voorbereiding van en is nauw betrokken geweest bij de sociale conferentie 2006. Het minimabeleid 2007-2010 is op 2 mei 2007 in een extra vergadering met de cliëntenraad besproken. Wij hebben met de cliëntenraad de tijdsdruk die er op deze nota ligt besproken en de procedure van verdere behandeling door college en raad.

De cliëntenraad daarop heeft aangegeven zijn visie op de nota rechtstreeks aan de raad kenbaar te maken.

### **5.2 INSPRAAKPROCEDURE**

Op grond van de inspraakverordening moet inspraak worden verleend op alle voornemens om nieuw beleid te maken of bestaand beleid te wijzigen. De inspraakverordening maakt een aantal uitzonderingen op de hoofdregel mogelijk. Een uitzonderingen op het verlenen van inspraak is mogelijk, indien de randvoorwaarden van het beleid reeds vaststaan.

In het geval van het minimabeleid 2007-2010 heeft de raad de kaders reeds aangegeven. Deze kaders zijn in samenspraak met de diverse belangenorganisaties tot stand gekomen. Wij stellen voor de notitie minimabeleid 2007-2010 niet open te stellen voor inspraak als bedoeld in de inspraakverordening.

## **6. Communicatie**

### **6.1 COMMUNICATIE**

De hoofdlijnen van de communicatiemogelijkheden betreffende de mensen met een laag inkomen zijn als bijlage bij deze beleidsnota gevoegd. Wij zullen een communicatieplan vaststellen, waarin deze hoofdlijnen verder worden uitgewerkt. In dit hoofdstuk een samenvatting van deze hoofdlijnen.

Hoewel de inkomenspositie van veel mensen onder druk staat, maakt een deel van hen bewust geen gebruik van de sociale voorzieningen die de gemeente biedt. Daartegenover staat een aantal mensen dat de voorzieningen niet k nt. Enerzijds omdat deze mensen niet bekend zijn bij de gemeente, anderzijds omdat de voorlichting ontoereikend is. De informatie bereikt de doelgroep niet of de doelgroep begrijpt hem niet. Daarnaast speelt beeldvorming een rol.

Communicatie speelt een rol bij het bevorderen van een positieve beeldvorming, de bekendheid en het begrip van de inkomensondersteunende regelingen. Werken aan het tegengaan van niet-gebruik, bekendheid en begrip staan daarom voorop, met op de achtergrond aandacht voor de beeldvorming.

#### **6.1.1 Communicatiedoelgroep**

De minima vormen de primaire doelgroep van het minimabeleid: inwoners met een inkomen tot 110% van de van toepassing zijnde inkomensnorm. Daarnaast zijn de maatschappelijke intermediairs als de sociaal raadslieden, cliëntenraad en belangenorganisaties belangrijke doelgroepen. De lokale media zijn een aparte externe doelgroep.

De interne doelgroepen zijn in de eerste plaats de beleidsmedewerkers Sociale Zaken en de portefeuillehouder. Zij zijn belangrijk voor de communicatie in het beleid: begrijpelijk beleid maken.

#### **6.1.2 Communicatiestrategie**

Het tegengaan van het niet-gebruik is het belangrijkste speerpunt in onze communicatiestrategie. De minima moeten weten voor welke regelingen zij in aanmerking komen, en hoe ze die verkrijgen. De bijstand moet vervolgens op de individuele belanghebbende worden afgestemd. Dit vraagt om een persoonlijke benadering. Omdat emoties een rol spelen bij een vraag om hulp, zijn daarnaast laagdrempeligheid en zorgvuldigheid van belang.

Wij staan een stapsgewijze aanpak voor. Eerst worden de hoofdlijnen van het beleid bekendgemaakt, via kranten en internet. Daarna krijgen alle minima meer informatie via een nieuwsbrief en doelgroepgerichte media en internetpagina's. Als de doelgroepen per voorziening vervolgens worden aangeschreven, zijn ze voorbereid. Ten slotte volgt specifieke uitleg in een persoonlijk gesprek. De instroomconsulenten kunnen daarbij inspelen op mogelijke andere passende voorzieningen.

Naast voorlichting door de gemeente krijgen de intermediairs een rol. Door hen goed te informeren, kunnen zij de minima in hun netwerk verder op weg helpen. Ook vertegenwoordigers uit de doelgroep zelf kunnen persoonlijk en laagdrempelig als intermediair optreden.

De kernboodschap van het minimabeleid is: 'De gemeente Leidschendam-Voorburg biedt waar nodig financiële hulp aan haar inwoners met een laag inkomen. De gemeente stimuleert de mensen

zo intensief mogelijk om gebruik te maken van voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen. Voor elke persoon wordt in overleg de beste oplossing gezocht.' Per doelgroep per voorziening wordt die boodschap verder aangevuld. In de communicatiemiddelen wordt gebruikgemaakt van simpel, duidelijk taalgebruik, aangepast aan de doelgroep.

#### **6.1.3 Communicatiebudget**

De precieze inzet van de middelen wordt nog nader bepaald. Dan kunnen ook offertes worden opgevraagd. Veel middelen zijn relatief goedkoop intern te realiseren. Met name de nieuwsbrief en portokosten zullen het budget bepalen.

## **BIJLAGEN**

- A. Evaluatie minimabeleid 2003 tot en met 2006**
- B. Hoofdpijnen communicatienota minimabeleid**
- C. Lijst met gebruikte afkortingen**

## **A. Evaluatie minimabeleid periode 2003 – 2006**

### **1.1 FINANCIËLE KADERS**

Met de raadsbrief van 18 juli 2006 (Disnr. 2006/18379) heeft het college een evaluatie van het minimabeleid over de periode 2003 tot en met 2006 aan de raad aangeboden. De evaluatie geeft inzicht in de financiële ontwikkelingen wat betreft het budget dat de raad jaarlijks voor bijzondere bijstand en voorzieningen voor de minima vaststelt, en de werkelijk gedane uitgaven in de afgelopen jaren. Ook geeft de evaluatie informatie over het gebruik van de verschillende voorzieningen: individuele en categoriale bijzondere bijstand, de Ooievaarspas, de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV), uitgaven voor maatschappelijke participatie, schuldhulpverlening, het Instituut Sociaal Raadsman, het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg en voorlichtingskosten.

De evaluatienota toonde ook een vergelijking met de werkelijk gedane uitgaven in de afgelopen jaren ten opzichte van het budget voor het jaar 2006. Een complete evaluatie over 2006 kon nog niet gegeven worden, aangezien het jaar nog niet afgelopen was. Die evaluatie is nu wel mogelijk en deze zal in de komende paragrafen toegelicht worden. Daaruit blijkt ook, dat de ontwikkelingen betreffende de uitgaven voor de bijzondere bijstand en het minimabeleid zich in de tweede helft van 2006 anders hebben ontwikkeld dan wij in de raadsbrief van 18 juli 2006 verwachtten.

#### **1.1.1 Ontwikkeling budgetten minimabeleid 2003 tot en met 2006**

Het totale budget voor het minimabeleid voor 2004 werd naar beneden bijgesteld vanwege een gemeentebrede bezuinigingstaakstelling van 10% die in het collegeprogramma 2002-2006 en het beleidsprogramma van de raad 2002-2006 was opgenomen. De raad heeft bij het opstellen van de kaders voor het minimabeleid naar aanleiding van de Sociale Conferentie 2002 een uitzondering gemaakt voor een aantal onderdelen van het minimabeleid (bijzondere bijstand met name). Daardoor bleef de totale besparing op het minimabeleid voor 2004 beperkt tot € 37.576 ofwel 2,22%. Door de invoering van de Wet werk en bijstand (WWB) op 1 januari 2004 is het niet meer mogelijk om voor mensen jonger dan 65 jaar categoriale bijzondere bijstand te verlenen. Dat is bij wet uitgesloten. Daardoor heeft de gemeente minder mogelijkheden gekregen om beleid voor de minima te voeren. Het Rijk heeft besloten om de budgetten in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor het minimabeleid te beperken. Daardoor is de algemene uitkering voor onze gemeente vanaf 1 januari 2005 met € 820.000 verlaagd. De raad besloot evenwel om die verlaging niet geheel ten laste van het minimabeleid te laten komen, maar deze te beperken tot € 345.872. Voor het jaar 2006 is het totale budget verhoogd met het gemeentelijk accres. Tabel 1 geeft een overzicht van de ontwikkelingen van de budgetten minimabeleid over de jaren 2003 tot en met 2006.

**Tabel 1 Ontwikkeling budgetten minimabeleid 2003 tot en met 2006**

| Voorziening                   | Budget 2003      | Budget 2004      | Budget 2005      | Budget 2006 <sup>6</sup> |
|-------------------------------|------------------|------------------|------------------|--------------------------|
| Bijzondere bijstand           | 1.241.677 *)     | 1.248.400 *)     | 914.900 *)       | 572.042                  |
| Cat. bb chronisch ziek        |                  |                  |                  | 210.700                  |
| Cat. bb 65 +                  |                  |                  |                  | 170.000                  |
| <b>Subtaal bijz. bijst.</b>   |                  |                  |                  | <b>952.742</b>           |
| Ooievaarspas                  | 39.570           | 42.900           | 42.900           | 43.300                   |
| Collectieve verzekering       | -                | -                | 24.428           | 115.661                  |
| Maatschappelijke participatie | 10.340           | 10.500           | 10.700           | 10.800                   |
| Schuldhelpverlening           | 285.228          | 210.900          | 189.800          | 277.480                  |
| Sociaal Raadsman              | 98.871           | 115.500          | 102.200          | 120.850                  |
| Sociaal Fonds L-V             | 6.260            | 13.000           | 10.200           | 10.300                   |
| Voorlichtingskosten           | 7.330            | 10.500           | 10.700           | 10.800                   |
| <b>Totalen</b>                | <b>1.689.276</b> | <b>1.651.700</b> | <b>1.305.828</b> | <b>1.541.933</b>         |

\*) inclusief categoriale bijzondere bijstand aan mensen van 65 jaar en ouder.

### 1.1.2 Ontwikkeling uitgaven minimabeleid 2003 tot en met 2006

Wanneer we de uitgaven binnen het minimabeleid afzetten tegen de door de raad beschikbaar gestelde budgetten, constateren we, dat die over de jaren 2003 tot en met 2005 als geheel afnemen en gelijke tred houden met de afname in de budgetten. Voor de verschillende kostensoorten zijn er wel soms grote verschillen tussen budget en werkelijke uitgaven merkbaar. Bijzonder opvallend is het grote verschil in uitgaven tussen 2004 en 2005. De reden daarvan is de volgende: Met de Beleidsnota 'Minimaal niemand aan de kant' heeft de raad de zogenaamde 'maatwerkvergoeding' ingesteld. Dit betrof een vergoeding voor onder andere aanschaf van duurzame gebruikgoederen, vooral voor mensen jonger dan 65 jaar, een compensatie voor het wegvallen van de mogelijkheden van de categoriale bijzondere bijstand. Deze kon op basis van een individuele aanvraag bijzondere bijstand en toetsing op individuele noodzaak en omstandigheden toegekend worden. De raad besloot echter om deze vergoeding vanaf 2005 weer af te schaffen, gelet op de eerder genoemde bezuinigingen op de algemene uitkering in het gemeentefonds. Dit leverde een besparing van € 184.324 op. Verder is van belang te melden, dat we bij de behandeling van de jaarrekening tot en met 2005 iedere keer constateerden dat er sprake was van een onderuitputting op het budget bijzondere bijstand sec. Het aantal verstrekkingen binnen de bijzondere bijstand is de laatste jaren afgenomen.

<sup>6</sup> Om een goede analyse van de uitgaven bijzondere bijstand mogelijk te maken is het totale budget voor de bijzondere bijstand vanaf 2006 uitgesplitst in drie onderdelen: individuele bijzondere bijstand, categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten, categoriale bijzondere bijstand voor mensen van 65 jaar en ouder. Wij merken daarbij op, dat het totale budget voor het minimabeleid afwijkt van de tabellen die wij in de evaluatie van het minimabeleid in de raadsbrief van 18 juli 2006 hebben weergegeven. De raad besloot bij de Voorjaarsnota 2006 de budgetten voor schuldhelpverlening en het Instituut Sociaal Raadsman te verhogen. Die waren nog niet verwerkt in de raadsbrief van 18 juli 2006.

Een algehele conclusie over de financiële middelen is, dat door een aantal maatregelen van de raad de budgetten voor het minimabeleid in de jaren 2004 en 2005 verlaagd zijn. De uitgaven hebben daarmee gelijke tred gehouden en zijn in die jaren binnen de budgetten gebleven. Een uitzondering vormt de schuldhulpverlening. Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening is in 2005 explosief toegenomen. Van 195 tot 327. Daardoor zijn ook de kosten voor schuldhulpverlening hoger uitgevallen dan geraamd. De aanvankelijk verwachte stijging in het aantal aanmeldingen schuldhulpverlening is in 2006 niet doorgezet. Er zijn **243 nieuwe aanmeldingen** ontvangen en daarnaast zijn nog **86 personen** in schuldhulpverlening gekomen binnen een duaal traject. In die gevallen is sprake van een schuldprobleem dat een belemmering vormt voor het aanvaarden van arbeid. De schuldhulpverlening is dan een onderdeel van het traject naar reguliere arbeid. Die kosten worden uit het werkdeel van de WWB betaald. Er zijn grote fluctuaties opgetreden binnen de verschillende soorten voorzieningen, maar in totaal zijn de beschikbare financiële middelen voor het minimabeleid voor de jaren 2003, 2004 en 2005 toereikend geweest.

Wanneer de eindresultaten van de rekening daartoe aanleiding gaven, vloeiden 'overschotten' op de bijzondere bijstand terug naar de algemene middelen. De raad heeft bij gelegenheid van de invoering van de CAV in april 2005 besloten dat de gelden beschikbaar moeten blijven om voor de minima aparte doelgroepgerichte eenmalige voorzieningen te verstrekken. In tabel 2 treft u een overzicht aan van de uitgaven voor het minimabeleid over de jaren 2003 tot en met 2006 per kostensoort.

**Tabel 2 Uitgaven minimabeleid 2003, 2004, 2005 en 2006 Leidschendam-Voorburg**

| Voorziening                   | Uitgaven<br>2003 | Uitgaven<br>2004 | Uitgaven 2005    | Uitgaven 2006    |
|-------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Bijzondere bijstand           | 1.258.657 *)     | 1.040.487 *)     | 702.426 *)       | 605.909          |
| Cat. bb chronisch zieken      |                  |                  |                  | 93.974           |
| Cat. bb 65 +                  |                  |                  |                  | 183.296          |
| Ooievaarspas                  | 81.903           | 53.981           | 94.929           | 103.797          |
| Collectieve verzekering±      | -                | -                | 5.955            | 116.844          |
| Maatschappelijke participatie | 4.838            | 5.887            | 19.396           | 1.610            |
| Schuldhulpverlening           | 215.525          | 180.871          | 268.226          | 269.988          |
| Sociaal Raadsman **)          | 25.780           | 118.130          | 120.835          | 121.003          |
| Sociaal Fonds L-V ***)        | 6.168            | 10.000           | 10.200           | 10.300           |
| Voorlichtingskosten ±±        | 0                | 3.923            | 4.049            | 437 <sup>7</sup> |
| <b>Totalen</b>                | <b>1.592.891</b> | <b>1.413.279</b> | <b>1.378.756</b> | <b>1.507.158</b> |

\*) inclusief categoriale bijzondere bijstand

<sup>7</sup> Het budget voor voorlichtingskosten sociale zaken is in 2006 slechts voor € 437 belast. Dat betekent overigens niet dat er geheel niets aan voorlichting en tegengaan van het niet-gebruik is gedaan. De uitgaven voor acties als de informatiecampagne voor de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering, de aanschrijving aan belanghebbenden over bijzondere bijstand voor schoolkosten en computers, de directe benadering van belanghebbenden voor de categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten, de uitgifte van de Gids voor de bijzondere uitkeringen 2006 en de actieve benadering van sportverenigingen om zich aan te sluiten bij de Ooievaarspas, zodat jongeren met een grote korting op het lidmaatschap lid kunnen worden van sportverenigingen in onze gemeente, zijn allen ten laste gebracht van het gemeentebrede communicatiebudget.

\*\*) Voor 2003 geldt, dat het Instituut Sociaal Raadsman op 1 oktober 2003 van start is gegaan.

\*\*) Voor 2003 geldt, dat het Sociaal Fonds alleen de woonkern Voorburg betrof.

± De collectieve aanvullende ziektekostenverzekering met Zorg en Zekerheid is vanaf 1 juli 2005 van kracht.

±± Tot en met het jaar 2003 was geen budget voor voorlichtingskosten beschikbaar.

Ontwikkelingen onderuitputting uitgaven minimabeleid ten opzichte van toegekend budget over de jaren 2003 tot en met 2006.

Voor alle duidelijkheid: wanneer wij spreken over 'onderuitputting van het budget' dan spreken wij over de vergelijking tussen het door de raad toegekende budget en de werkelijk gedane uitgaven. Eventuele inkomsten wegens terugbetaling van leenbijstand, terugvordering en verhaal zijn hierin niet betrokken. Deze bedragen hebben geen directe relatie met de bedragen die in een jaar worden uitgegeven. In tabel 3 treft u een overzicht aan van de onderuitputting op de budgetten bijzondere bijstand en minimabeleid over de jaren 2003 tot en met 2006.

**Tabel 3 Schematisch overzicht onderuitputting minimabeleid 2003 tot en met 2006**

| Kostensoort                   | 2003          | 2004           | 2005          | 2006          |
|-------------------------------|---------------|----------------|---------------|---------------|
| Totaal toegekend budget       | 1.689.276     | 1.651.700      | 1.305.828     | 1.541.933     |
| Totaal reële uitgaven         | 1.592.891     | 1.413.279      | 1.226.016     | 1.507.158     |
| <b>Totaal onderuitputting</b> | <b>96.385</b> | <b>238.421</b> | <b>79.812</b> | <b>34.775</b> |

Zoals wij al eerder hebben aangegeven, blijkt het totaal door de raad voor het beleid bijzondere bijstand en de minima toegekende budget elk jaar voldoende om de geraamde voorzieningen te betalen. Ook in 2006 is er sprake van een positief verschil tussen het totale budget en de totale werkelijke uitgaven op het product bijzondere bijstand en minimabeleid. In tabel 4 presenteren wij de verschillen per kostensoort. Wij merken op, dat de onderuitputting op het totale product bijzondere bijstand en minimabeleid in 2006 alleen ontstaan is, doordat het budget voor de categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken en gehandicapten niet volledig besteed is. Omdat deze vorm van categoriale bijzondere bijstand een eenmalige voorziening is, werkt het overschot op deze kostensoort alleen in 2006 door. Wanneer we deze kostensoort buiten beschouwing zouden laten – wat we in 2005 ook gedaan hebben – en alleen kijken naar de structurele vormen van bijzondere bijstand en minimabeleid, zou er, voor het eerst in een aantal jaren, niet meer sprake zijn van onderuitputting, maar van overschrijding van de budgetten als geheel.

**Tabel 4 Vergelijking toegekend budget en werkelijke uitgaven minimabeleid 2006**

| Voorziening                                         | Budget 2006    | Uitgaven 2006  | Verschillen +/- |
|-----------------------------------------------------|----------------|----------------|-----------------|
| Individuele bijzondere bijstand                     | 572.042        | 605.909        | -33.867         |
| Categoriaal chronisch zieken                        | 210.700        | 93.974         | + 116.726       |
| Categoriale bijstand 65+                            | 170.000        | 183.296        | - 13.296        |
| <b>Subtotaal individuele / categoriale bijstand</b> | <b>952.742</b> | <b>882.179</b> | <b>69.563</b>   |
| Ooievaarspas                                        | 43.300         | 103.797        | -60.497         |
| Collectieve verzekering                             | 115.661        | 116.844        | - 1.183         |
| Maatschappelijke participatie                       | 10.800         | 1.610          | + 9.190         |
| Schuldhelpverlening                                 | 277.480        | 269.988        | + 7.492         |
| Sociaal Raadsman                                    | 120.850        | 121.003        | - 153           |
| Sociaal Fonds L-V                                   | 10.300         | 10.300         | 0               |

|                     |                  |                  |                 |
|---------------------|------------------|------------------|-----------------|
| Voorlichtingskosten | 10.800           | 437              | + 10.363        |
| <b>Totalen</b>      | <b>1.541.933</b> | <b>1.507.158</b> | <b>+ 34.775</b> |

## 2.1 CATEGORIALE BIJZONDERE BIJSTAND

### Categoriale bijzondere bijstand aan mensen van 65 jaar en ouder

In de afgelopen jaren heeft de gemeente vooral in samenwerking met de Samenwerkende Bonden van Ouderen (tegenwoordig de Stichting Senioren Belangen Leidschendam, Stompwijk en Voorburg) getracht om het niet-gebruik onder ouderen te verminderen. We hebben vooral gewerkt aan aanpassing van de regelingen, grotere transparantie, bredere bekendheid en gemakkelijke toegankelijkheid voor de doelgroep. In de nota Minimaal Niemand Aan De Kant becijferden wij dat gemiddeld op jaarbasis ongeveer 100 aanvragen van mensen van 65 jaar en ouder toegekend zouden kunnen worden. In 2006 is dat aantal uiteindelijk uitgekomen op **236**, meer dan een verdubbeling van het geraamde aantal. En opvallend is dat **107** aanvragen zijn gedaan door mensen die geen bijstandsuitkering van de gemeente ontvangen. De categoriale bijzondere bijstand wordt doorgaans in een 'totaalpakket' aangeboden. Wanneer een cliënt categoriale bijzondere bijstand aanvraagt ontvangt hij doorgaans zowel de bijdrage in de vervanging van duurzame gebruiksgoederen als de bijdrage in abonnementen als de bijdrage in deelname aan sociaal-culturele voorzieningen en (ouderen)sport. Het is gebleken dat categoriale bijzondere bijstand alleen daadwerkelijk bijdraagt aan de bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting als de toe te kennen bijstand als een eenmalig bedrag uitbetaald wordt. Categoriale bijstand die periodiek en per maand wordt uitgekeerd, bereikt doorgaans het doel niet waarvoor het verstrekt wordt. Het te ontvangen bedrag wordt vaak gezien als een extra aanvulling op het inkomen.

De categoriale bijzondere bijstand heeft zich in de afgelopen jaren wel ontwikkeld tot een belangrijk onderdeel van het totale minimabeleid. Uit de jaarcijfers over 2005 blijkt dat deze vorm van bijstandsverlening bijna 22% uitmaakt van de totale uitgaven voor bijzondere bijstand. In de Beleidsnota is ervan uitgegaan, dat aan categoriale bijzondere bijstand aan 65-plusseers jaarlijks ongeveer € 59.800 uitgegeven zou worden. In 2004 was dat dus al € 124.819, in 2005 werd in totaal € 170.360 uitgekeerd en in 2006 € 183.296. Het belang van deze voorziening wordt daarmee nog eens onderstreept.

**Tabel 5      Categoriale bijzondere bijstand 65 jaar en ouder over 2003, 2004, 2005 en 2006**

| <b>Voorziening</b>             | <b>Uitgaven 2003</b> | <b>Uitgaven 2004</b> | <b>Uitgaven 2005</b> | <b>Uitgaven 2006</b> |
|--------------------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|
| Duurzame gebruiksgoederen      | 301.014              | 123.270              | 170.240              | 183.296              |
| Abonnementen                   | 63.583               | 345                  | 0                    | 0                    |
| Vervolgonderwijs *)            | 19.481               | -                    | -                    | -                    |
| Sociaal culturele activiteiten | 25.411               | 404                  | 120                  | 0                    |
| <b>Totalen</b>                 | <b>±) 409.489</b>    | <b>124.019</b>       | <b>170.360</b>       | <b>183.296</b>       |

\*) De kostensoort 'vervolgonderwijs' was een categoriale voorziening die nog in het oude minimabeleid van de woonkernen Leidschendam en Voorburg voorkwam. Vooral voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. Het ging om bijstand in kosten die te maken hebben met het naar school gaan, een bedrag van € 125 per kind. Deze voorziening was vanaf 2004 niet

meer mogelijk, omdat deze vorm van categoriale bijstand aan mensen jonger dan 65 jaar bij wet werd uitgesloten.

±) De uitgaven voor de categoriale bijzondere bijstand waren in 2003 beduidend hoger dan in 2004 en 2004, omdat in 2003 ook nog categoriale bijzondere bijstand aan mensen jonger dan 65 jaar verstrekt kon worden. Een onderscheid in uitgaven tussen jonger dan 65 en 65 of ouder is echter niet te maken.

### **Categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken en gehandicapten**

Al snel na de invoering van de WWB werd er een wetswijziging tot stand werd gebracht die het mogelijk maakt, dat de gemeente categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen (dus **naast** de al bestaande mogelijkheden van categoriale bijzondere bijstand) kan verlenen. De invulling van de doelgroepen en het bepalen van de kostensoort, waarvoor de categoriale bijzondere bijstand bedoeld is, werden volledig aan de gemeente overgelaten. In de ogen van het ministerie zou het aanvankelijk gaan om een **incidentele voorziening**. Vandaar ook, dat het Rijk **eenmalig** extra middelen aan het gemeentefonds heeft toegevoegd. In 2004 was dat landelijk gezien een bedrag van 111 miljoen euro. Het parlement heeft inmiddels besloten dat categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken en gehandicapten mogelijk blijft. De gemeente moet die dan wel uit eigen middelen financieren. Er zijn structureel geen middelen voor deze doelgroep aan het gemeentefonds toegevoegd.

De raad heeft bij raadsbesluit van 23 december 2004 besloten eenmalig een bedrag voor de uitvoering van deze vorm van categoriale bijzondere bijstand beschikbaar te stellen van **€ 434.500**. Een bedrag van € 373.750 was bedoeld voor het doen van uitkeringen en € 60.750 voor de inhuur van externe krachten. De raad heeft besloten dat de categoriale bijzondere bijstand voor de genoemde doelgroepen betrekking zou moeten hebben op zogeheten 'verborgen kosten'. De raad besloot dat voor deze kosten een bedrag van € 250,00 per belanghebbende als tegemoetkoming toegekend kan worden.

De uitvoering van deze categoriale bijzondere bijstand vond in het laatste kwartaal van 2004 en in de periode januari tot en met april 2005 plaats. In die periode hebben **441 belanghebbenden** een uitkering van € 250,00 ontvangen. Totaal derhalve **€ 110.250**. Zoals gemeld was voor uitkeringen een budget van € 373.750 beschikbaar. **92 Aanvragen** werden afgewezen. In weerwil van alle inspanningen om bekendheid te geven aan deze voorziening heeft maar ongeveer **29,50%** van de beoogde doelgroep in eerste instantie gebruikgemaakt van deze voorziening. Het college heeft daarin aanleiding gezien om in het najaar van 2005 met de beschikbare middelen een tweede ronde bijstandsverlening voor 'verborgen kosten' uit te voeren. Dat heeft ertoe geleid, dat in 2005 in totaal **529 belanghebbenden** een uitkering van € 250,00 hebben ontvangen. In 2005 is in totaal **€ 152.740** (€ 132.250 aan uitkeringen (inclusief de in de vorige alinea genoemde € 110,250) plus € 20.490 aan inhuur extern personeel) uitgegeven. De uitvoering van de regeling liep nog in 2006 door. De aanvraagtermijn is op 1 februari 2006 afgesloten. Als uitvloeisel van deze doorlopende regeling is in het jaar 2006 nog een totaal bedrag van **€ 93.974,00** uitgegeven (€ 55.250 aan uitkeringen plus € 38.184 aan inhuur extern personeel). In 2006 betrof het nog **221 belanghebbenden**. Uiteindelijk blijkt € 116.726 van het totaal in 2004 toegekende budget ad € 434.500 niet besteed te zijn.

## 2.2 INDIVIDUELE BIJZONDERE BIJSTAND

In paragraaf 1.1 hebben wij al inzicht gegeven in de ontwikkelingen van de uitgaven voor het minimabeleid als geheel in de jaren 2003 tot en met 2006. Daarbij constateerden we al dat de uitgaven voor de bijzondere bijstand in die jaren een sterke daling vertoonden. Wij zien dat die afname in de uitgaven voor de bijzondere bijstand zich al vanaf 2001 voordoet. Ten opzichte van 2001 is het uitgavenvolume in 2005 met **53.48% afgenomen**. Dit in weerwil van de bekendheid die op allerlei manieren aan de bijzondere bijstand wordt gegeven. Niet alleen via de (soms verplichte) publicaties in de gemeenterubriek. Een van de belangrijkste vormen van communicatie is de 'Gids voor de bijzondere voorzieningen'. Die bevat een overzicht van de kostensoorten waarvoor bijzondere bijstand aangevraagd kan worden. Wij zorgen voor een brede verspreiding in de gemeente, onder andere bij de bibliotheken in Voorburg en Leidschendam, welzijnsinstellingen, Cliëntenraad, Vluchtelingenwerk et cetera.

De afname van het aantal verstrekkingen is niet alleen aan wettelijke maatregelen toe te schrijven. Die daling wordt enerzijds veroorzaakt doordat een aantal voorzieningen binnen de bijzondere bijstand niet meer verstrekt kan worden. Maar aan de andere kant blijkt ook, dat minder mensen een beroep op de bijzondere bijstand doen en dat het gemiddelde bedrag per verstrekking ook lager is. Het aantal aanvragen om bijzondere bijstand stijgt niet meer maar vertoont een dalende trend. Het jaar 2004 is daarop een uitzondering. In dat jaar was het mogelijk individuele bijzondere bijstand op grond van het 'maatwerkbeginsel' te ontvangen. 558 mensen hebben van die mogelijkheid gebruikgemaakt. De raad besloot, zoals reeds aangegeven, om die voorziening vanaf 2005 niet meer mogelijk te maken. Dat vertaalt zich in een afname van het aantal verstrekkingen. Die wordt ook nog versterkt, doordat in 2005 meer mensen gebruik konden maken van de teruggave op grond van de BU/TBU-regeling<sup>8</sup> en door de invoering van de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering op 1 juli 2005. In onderstaande tabel staat een overzicht van de aantallen verstrekkingen bijzondere bijstand over 2003, 2004, 2005 en 2006.

**Tabel 6 Aantallen verstrekkingen bijzondere bijstand 2003, 2004 en 2005**

| Aantal verstrekkingen | 2003  | 2004  | 2005  | 2006     |
|-----------------------|-------|-------|-------|----------|
| Aantallen inc. Cat.bb | 2.834 | 3.670 | 2.540 | *) 2.527 |

\*) Hierin zijn ook opgenomen 221 verstrekkingen wegens categoriale bijzondere bijstand aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen. Dit is een eenmalige voorziening. Wanneer deze uit de selectie worden gehaald, blijven er 2.306 verstrekkingen over.

De individuele bijzondere bijstand kent een groot scala aan voorzieningen. Als bijlage bij deze notitie is een overzicht gevoegd van de diverse kostensoorten met een totaal aan uitgaven over 2006. Het geeft een indicatie van de verschillende kostensoorten, waarvoor bijzondere bijstand aangevraagd wordt en welke bedragen er per kostensoort mee gemoeid zijn. Uit de bovenstaande tabel blijkt, dat het aantal verstrekkingen in totaal weliswaar ook in 2006 verder is afgenomen, maar dat geldt niet voor het totaal aan uitgaven individuele bijzondere bijstand en categoriale bijzondere bijstand (die voor chronisch zieken en gehandicapten uitgezonderd). In tabel 4 hebben wij geconstateerd dat er op de individuele en categoriale bijzondere bijstand sec sinds jaren geen onderuitputting is ontstaan, maar een lichte overschrijding van de uitgaven ten opzichte van de budgetten. Het aantal

<sup>8</sup> BU/TBU-regeling: deze regeling wordt uitgevoerd door de Belastingdienst en heet voluit 'Buitengewone Uitgavenregeling / Tijdelijke Buitengewone Uitgavenregeling'.

verstrekkingen is afgenomen en dat wordt vooral veroorzaakt doordat het aantal aanvragen bijzondere bijstand voor medische kosten meer dan gehalveerd is. De reden daarvan is de collectieve ziektekostenverzekering. Kosten waarvoor vroeger bijzondere bijstand werd verleend, worden nu door Zorg en Zekerheid vergoed. Er is toch een overschrijding van het budget opgetreden, omdat de daling van de aanvragen medische kosten ruimschoots werd gecompenseerd door de bijzondere bijstand voor schoolkosten en voor computers.

## 2.3 SOCIAAL FONDS LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg (SFLV) is een voorziening die door de gezamenlijke kerken en de gemeente Leidschendam-Voorburg tot stand is gebracht. Mensen die door allerlei oorzaken in een financieel problematische situatie zijn geraakt waarvoor voorliggende voorzieningen geen oplossing (meer) bieden kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg. Gemeente en gezamenlijke kerken storten jaarlijks beide een bedrag van € 10.000 in het fonds. De totale omvang van het fonds is dus € 20.000 per jaar. Dit bedrag wordt geïndexeerd met 1,5% per jaar. Gemiddeld worden per kalenderjaar ongeveer **95 verstrekkingen** gedaan. Daarnaast worden uit het fonds verschillende schoolactiviteiten gefinancierd. Het fonds wordt jaarlijks vrijwel uitgeput. Over 2006 is tot een totaalbedrag van € 10.590 aan verstrekkingen gedaan. Het SFLV heeft in de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd aan de verlichting van de problematiek van de inwoners van Leidschendam-Voorburg.

## 2.4 OOIEVAARSPAS

De Ooievaarspas is aanvankelijk opgezet als een voorziening alleen voor de inwoners van Den Haag. De gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk hebben zich er later bij aangesloten. De pas geeft korting op recreatieve, sportieve en culturele voorzieningen in Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. De Ooievaarspas voorziet in een duidelijke behoefte. Het aantal Ooievaarspassen dat jaarlijks wordt uitgereikt, stijgt explosief. Dat komt vooral, doordat de drie gemeenten inmiddels een systeem hebben ontwikkeld om de Ooievaarspas jaarlijks automatisch aan alle rechthebbenden uit te reiken. Zij hoeven de pas dus niet meer elk jaar persoonlijk aan te vragen. De pas wordt inmiddels ook ambtshalve verstrekt aan alle kinderen jonger dan 18 jaar die tot een gezin van rechthebbenden behoren. Door deze maatregelen is het aantal Ooievaarspassen in 2006 gestegen tot **4.095 stuks**. Zoals wij al aangaven, maakt een aanzienlijk aantal ouders van de pas gebruik, nl. 415 personen in 2006.

## 2.5 SCHULDHULPVERLENING

Op basis van een aanbestedingsprocedure in 2004 heeft het college besloten om vanaf 1 januari 2005 de uitvoering van de schuldhulpverlening voor de gehele gemeente Leidschendam-Voorburg te gunnen aan de PLANGroep. In de aanbestedingsprocedure werd uitgegaan van een gemiddeld aantal aanvragen schuldhulpverlening van 195 per jaar. In 2005 steeg dit aantal explosief, namelijk tot 327. In 2006 heeft deze stijging zich niet voortgezet. Uit de cijfers van de PLANGroep blijkt dat in 2006 263 nieuwe aanvragen om schuldhulpverlening in behandeling zijn genomen. Daarnaast zijn er 86 mensen via een zogeheten duaal traject in schuldhulpverlening gekomen. Voor deze mensen geldt dat de schuldenproblematiek een belemmering is om aan het werk te komen. De

schuldhulpverlening is in die gevallen onderdeel van het re-integratietraject. De uitvoering van de schuldhulpverlening verloopt naar behoren. Er zijn geen wachtlijsten.

## **2.6 INSTITUUT SOCIAAL RAADSLIEDEN LEIDSCHENDAM-VOORBURG**

Uit de evaluaties in de afgelopen jaren blijkt, dat het ISR Leidschendam-Voorburg de doelstelling volledig heeft behaald. Het instituut heeft tot doel inwoners van de gemeente Leidschendam-Voorburg kosteloze ondersteuning te bieden bij sociaal-juridische hulpvragen. De ontwikkeling van het aantal hulpvragen en de aard van de behandelde onderwerpen wijzen uit, dat het ISR zijn noodzaak heeft bewezen. De dienstverlening is laagdrempelig en kosteloos. De hulpvragers zijn niet alleen mensen met een bijstandsuitkering. Die maken ongeveer 24% uit van het totaal aantal cliënten. Ook andere vormen van inkomen komen voor. Het aantal mensen van 65 jaar of ouder is ca. 14%.

Bij de start van het ISR Leidschendam-Voorburg zijn in totaal 1,5 fte medewerkers aan de slag gegaan. Het beroep op de diensten van met name de sociaal raadvrouw is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Zelfs zodanig, dat de vraag om hulpverlening veel groter is geworden dan het aanbod. Wekelijks worden gemiddeld 27 personen zonder afspraak weer heengezonden. Zij kunnen met de beschikbare formatie dus niet geholpen worden. Wanneer het ISR volledig aan de hulpvraag zou moeten voldoen, zou de formatie van het ISR met 1 fte sociaal raadsman / raadvrouw uitgebreid moeten worden.

De sociaal raadvrouw en de advies- en informatiefunctionaris behandelen een veelheid van onderwerpen. In 2005 zijn 83 verschillende onderwerpen in gesprekken aan de orde geweest. Vaak komt per klantcontact meer dan één onderwerp ter sprake. De contacten met de sociaal raadvrouw monden voor het grootste deel uit in het geven van informatie of advies. In een aantal gevallen gaat de dienstverlening van de sociaal raadvrouw verder. Er kan ook sprake van zijn dat zij namens cliënten brieven schrijft, bezwaarschriften opstelt of andere correspondentie uit naam van de cliënt voert. De handelingen die de advies- en informatiemedewerkster verricht betreffen in 53,8% van de gevallen hulp bij het invullen van formulieren. Daarnaast is het geven van advies en informatie over een veelheid van onderwerpen een belangrijk onderdeel van de taak van de A&I-medewerkster.

Het instituut heeft in de afgelopen jaren volledig zijn bestaansrecht bewezen. Feitelijk is de beschikbare formatie te gering om alle hulpvragen te beantwoorden. De voordelen van de inkoop van de dienstverlening bij de gemeente Den Haag hebben zich voluit bewezen. De huisvesting bij en de samenwerking met de Stichting WeD / WOIJ zijn prima verlopen. De dienstverlening is van hoogwaardige kwaliteit. De raad heeft inmiddels besloten dat het ISR Leidschendam-Voorburg vanaf 1 januari 2007 structureel wordt voortgezet.

## **B. Hoofdpijnen communicatienota minimabeleid**

### **1.1.1 Inleiding**

Een van de speerpunten van de gemeente Leidschendam-Voorburg is het stimuleren van sociale activering en burgers een vangnet bieden waar hen dit niet op eigen kracht lukt. Dit speerpunt wordt door de afdeling Sociale Zaken ingevuld door de uitvoering van de Wet werk en bijstand (WWB). Het vangnet dat deze wet biedt, wordt voor de periode 2007-2010 uitgewerkt in de nota Minimabeleid en bijzondere bijstand.

Bij de communicatie rond het minimabeleid zijn enkele factoren van belang. Zo staat door economische ontwikkelingen en nieuwe wetgeving de inkomenspositie van veel mensen onder druk. Toch maakt een deel van hen bewust geen gebruik van de sociale voorzieningen die de gemeente Leidschendam-Voorburg biedt. Daartegenover staat een behoorlijk aantal mensen dat de voorzieningen niet k nt. Enerzijds omdat deze mensen niet bekend zijn bij de gemeente, anderzijds omdat de voorlichting ontoereikend is.

Als individuele bewoners voor financiële ondersteuning de gemeente niet weten te vinden, of de gemeente hen niet, ontstaat er een probleem. Want de WWB verplicht de toekenning van bijstand af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de individuele belanghebbende. Een groepsgewijze benadering is alleen toegestaan voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten.

Bij de uitwerking van het minimabeleid zijn inwoners uit de doelgroep en instellingen betrokken. Het aanbod van bijstandsproducten probeert zoveel mogelijk in te spelen op de behoeften van de mensen met een laag inkomen. Het terugdringen van niet-gebruik krijgt bijzondere aandacht.

### **1.1.2 Begrip en bekendheid**

Sinds kort kent de gemeente 90% van de doelgroep voor het minimabeleid. Maar de oorzaak van niet-gebruik ligt ook bij de doelgroep. Er is sprake van ongewenstheid, onbegrip en onbekendheid. Daarnaast speelt beeldvorming een rol. 'Steun' heeft een negatieve bijklank. Mensen schamen zich. Communicatie kan een rol spelen bij het bevorderen van een positieve beeldvorming, de bekendheid en het begrip van de inkomensondersteunende regelingen. Wij adviseren eerst te werken aan bekendheid en begrip, met op de achtergrond aandacht voor de beeldvorming.

Communicatie is niet het enige instrument dat niet-gebruik kan terugdringen door te werken aan begrip en bekendheid. Overheden kunnen bijvoorbeeld samen werken aan harmonisatie van inkomensbegrippen. De gemeente hanteert een ruimere inkomensgrens dan het rijk. Dit is voordelig voor de minima in Leidschendam-Voorburg, maar tegelijkertijd ook verwarrend.

### **1.1.3 Communicatiedoelgroep**

De minima vormen de primaire doelgroep van het minimabeleid: inwoners met een inkomen tot 110% van de van toepassing zijnde inkomensnorm. Deze doelgroep bestaat uit 3.200 huishoudens

op een totaal van 35.608 (cijfers 2005). 55% van hen heeft een WWB-uitkering, 20% krijgt AOW en 25% heeft een ander inkomen<sup>9</sup>.

Daarnaast zijn de maatschappelijke intermediairs als de sociaal raadslieden, cliëntenraad, ouderenbonden en andere belangenorganisaties een belangrijke externe doelgroep.

De interne doelgroepen zijn in de eerste plaats de beleidsmedewerkers Sociale Zaken en de portefeuillehouder. Zij zijn belangrijk voor de communicatie in het beleid, om begrijpelijk beleid voor de minima te maken. Andere interne doelgroepen zijn de instroomconsulenten, de medewerkers van de Servicecentra, het college en de gemeenteraad.

De lokale media zijn een aparte externe doelgroep. Sociaal beleid is een veelbesproken onderwerp. Belanghebbenden vragen regelmatig aandacht voor hun standpunten in de media. Hierom is het van belang de media tijdig van feitelijke én begrijpelijke informatie te voorzien, zodat zij de standpunten goed kunnen weergeven.

#### **1.1.4 Communicatiedoelstelling**

In de nota Minimabeleid en bijzondere bijstand staan meetbare doelstellingen per product per doelgroep. Die doelstellingen zijn ook het uitgangspunt voor de communicatie. In globale termen wil de gemeente bij de minima bereiken dat:

- ze weten dat de gemeente sociale voorzieningen voor hen heeft;
- ze vinden dat de sociale voorzieningen hen uitkomst bieden;
- ze vragen de sociale voorzieningen aan en gebruiken ze.

Het is van belang om de kennisdoelstelling te splitsen in 'weten dat' en 'weten hoe'. De onderzoeksresultaten geven aan dat minima afhaken vanwege de procedures.

#### **1.1.5 Communicatiestrategie**

Na vaststelling van het minimabeleid 2007-2010 door de gemeenteraad moeten de minima weten voor welke regelingen zij in aanmerking komen, en hoe ze die verkrijgen. De toekenning van bijstand moet op de individuele belanghebbenden worden afgestemd. Dit vraagt om een persoonlijke benadering. Omdat emoties een rol spelen bij een vraag om hulp, zijn daarnaast laagdrempeligheid en zorgvuldigheid van belang.

Wij adviseren daarom gebruik te maken van een stapsgewijze aanpak. Eerst worden de hoofdlijnen van het beleid bekendgemaakt, via kranten en internet. Daarna krijgen alle minima meer informatie via een nieuwsbrief en doelgroepgerichte media en internetpagina's. Als de doelgroepen per voorziening vervolgens worden aangeschreven, zijn ze voorbereid. Ten slotte volgt specifieke uitleg in een persoonlijk gesprek. De instroomconsulenten kunnen daarbij inspelen op mogelijke andere passende voorzieningen.

Uit onderzoek blijkt dat naast de gemeente ook intermediairs een belangrijke rol spelen in de informatievoorziening over de sociale voorzieningen. Wij adviseren dan ook de sociaal raadslieden, cliëntenraad en andere belangenorganisaties te informeren. Zij kunnen daardoor globaal aangeven

---

<sup>9</sup> Winst uit onderneming/ freelance / bijbaan; WAO/WIA of WW-uitkering; ANW-uitkering; alimentatie; inkomsten uit vermogen

voor welke regelingen iemand in aanmerking komt en hoe hij dat moet aanpakken. Deze intermediairs kennen bovendien informatiebijeenkomsten waarop de gemeente kan aanhaken. Ook vertegenwoordigers uit de doelgroep zelf kunnen persoonlijk en laagdrempelig als intermediair optreden. Mits ze daarvoor toegerust worden. Daarnaast kunnen andere bestaande structuren mogelijk gebruikt worden. Zoals voor ouderen en gehandicapten de communicatiemiddelen rond het project Woonservicezones.

In verband met de emoties en privacy rond bijstand zijn gemeentelijke informatiebijeenkomsten minder geschikt om de sociale voorzieningen toe te lichten.

### 1.1.6 Boodschap

De kernboodschap van het minimabeleid is: 'De gemeente Leidschendam-Voorburg biedt waar nodig financiële hulp aan haar inwoners met een laag inkomen. Voor elke persoon wordt in overleg de beste oplossing gezocht.'

Per doelgroep per voorziening wordt die boodschap verder aangevuld. Bijvoorbeeld 'Als u met uw pensioen die kapotte stofzuiger of dat versleten bankstel niet kunt vervangen, helpt de gemeente u graag' bij categoriale bijzondere bijstand voor ouderen.

Het gemiddelde taalniveau in Nederland is niet dat van een beleidsmedewerker bij de gemeente. Ook uit onderzoek blijkt dat er behoefte is aan simpel, duidelijk taalgebruik, aangepast aan de doelgroep.

### Communicatiemiddelen

Hieronder volgt een overzicht van de voorgestelde communicatiemiddelen per informatiestap.

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Hoofdpijnen algemeen bekendmaken          | Persberichten voor de regionale en lokale kranten<br>Kant-en-klare artikelen voor de lokale kranten<br>Gemeentepagina's in de huis-aan-huiskrant<br>Internet (nieuwpagina's)<br>Intermediairs                                                                                                                                          |
| 2. Informeren doelgroep minima               | Nieuwsbrief Sociale Zaken<br>Kant-en-klare artikelen voor doelgroepmedia (van ouderenbonden, corporaties, kerken etc)<br>Intermediairs en vertegenwoordigers, met de Gids bijzondere bijstand als naslagwerk<br>Aanhaken bij de ouderendag van Seniorenbelangen en de informatieavond van de Cliëntenraad<br>Internet (minimapagina's) |
| 3. Informeren subdoelgroepen per voorziening | Directe aanschrijvingen, met responsmogelijkheid<br>Folders per sociale voorziening<br>Internet (Digitaal Loket)                                                                                                                                                                                                                       |
| 4. Persoonlijke informatie                   | Spreekuur<br>Huisbezoeken<br>Persoonlijk internetpagina (in ontwikkeling)                                                                                                                                                                                                                                                              |

Internet verdient extra toelichting. Wij adviseren de informatie op de website uit te breiden zodat hij elke informatiestap volgt. Van algemene berichten op de nieuwpagina's, tot schematische informatie op een productpagina van het Digitaal Loket. De gemeente kan haar ervaring met

beslisbomen voor vergunningen toepassen voor de sociale voorzieningen. In de toekomst kan dit worden uitgebreid met een potentieel aanbod dat wordt gegenereerd op basis van persoonlijke gegevens.

Omdat de gemeente sinds kort 90% van de doelgroep kent, is directe aanschrijving een belangrijke manier om de doelgroep te bereiken. Als er een antwoordkaart met contactverzoek wordt meegestuurd, scheelt dat voor de doelgroep één procedurestap. Want als de cliënt wordt teruggebeld voor een afspraak, kan de consulent polsen waar het om gaat en welke informatie al voorhanden is. De cliënt hoeft dan wellicht minder bewijsstukken mee te nemen.

Onderzocht kan worden wat de mogelijkheden zijn om samen met lokale omroep Midvliet een serie korte programma's te maken over de sociale voorzieningen. Met name voor mensen met onvoldoende taalbeheersing of visuele beperkingen kunnen rtv-programma's ondersteunend werken.

#### **1.1.7 Communicatiebudget**

Bij de uitwerking van het communicatieplan wordt in overleg met Sociale Zaken de inzet van de middelen bepaald. Dan kunnen ook offertes worden opgevraagd. Veel middelen zijn relatief goedkoop te realiseren omdat onder andere gebruikgemaakt kan worden van scherpe millimetertarieven, interne redacteurs en het DPC.

#### **1.1.8 Evaluatie**

Elk jaar wordt het effect van de communicatie gepolst door onderzoek, zodat er eventueel bijstelling kan plaatsvinden. Gebruiksgegevens kunnen worden afgeleid uit de administratie. Daarnaast heeft het college aangegeven het minima-effectonderzoek elke twee jaar te herhalen. Wij adviseren om een of twee jaar na vaststelling van het beleid ook het bekendheidsonderzoek te herhalen.

## C. Lijst met gebruikte afkortingen

|            |                                                         |
|------------|---------------------------------------------------------|
| A&I        | Advies- en informatiefunctionaris                       |
| AOW        | Algemene Ouderdomswet                                   |
| BU         | Buitengewone uitgavenregeling                           |
| Cat. bb.   | Categoriale bijzondere bijstand                         |
| CAV        | Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering         |
| CBS        | Centraal Bureau voor de Statistiek                      |
| CDA        | Christen Democratisch Appèl                             |
| CWI        | Centrum voor Werk en Inkomen                            |
| I-deel WWB | Inkomensdeel Wet werk en bijstand                       |
| ISR        | Instituut Sociaal Raadslieden                           |
| JOS        | Afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport                      |
| KWIZ       | Bureau Kennissystemen Werk, Inkomen en Zorg             |
| L-V        | Leidschendam-Voorburg                                   |
| MER        | Minima-Effect-Rapportage                                |
| NIBUD      | Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting             |
| PvdA       | Partij van de Arbeid                                    |
| SFLV       | Sociaal Fonds Leidschendam-Voorburg                     |
| SZ         | Afdeling Sociale Zaken                                  |
| TBU        | Tijdelijke buitengewone uitgavenregeling                |
| WAJONG     | Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jonggehandicapten |
| WAO        | Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering             |
| WEB        | Wet Educatie Beroepsonderwijs                           |
| WeD        | Stichting Welzijn en Dienstverlening                    |
| WIA        | Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen                |
| WMO        | Wet maatschappelijke ondersteuning                      |
| WOEJ       | Stichting Welzijn Oud en Jong                           |
| WVG        | Wet voorzieningen gehandicapten                         |
| WWB        | Wet werk en bijstand                                    |